

Analiza financijskih izvještaja društva Plodine d.d.

Bosak, Ana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:628519>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

Ana Bosak

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD
ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTVA PLODINE D.D.

Zagreb, 2022.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTVA PLODINE D.D.

Ime i prezime studenta: Ana Bosak

Matični broj studenta: 168/20-R-SDS

Mentor: dr. sc. Tamara Cirkveni Filipović, profesor visoke škole

Zagreb, 2022.

ZAHVALA:

Prvenstveno bih se željela zahvaliti mentorici dr. sc. Tamara Cirkveni Filipović, profesorici visoke škole na velikom trudu, strpljenju i stručnim savjetima prilikom izrade ovog specijalističnog diplomskog stručnog rada.

Također, zahvaljujem svim profesoricama, profesorima i predavačima RRiF Visoke škole za financijski menadžment koji su svojim predanim radom i bogatim iskustvom doprinjeli stjecanju znanja.

Veliko hvala mojim roditeljima što su mi omogućili studiranje na RRiF Visokoj školi. Hvala i mojoj sestri blizanki Ivani koja je bila velika podrška tijekom cijelog mog obrazovanja i koja je uvijek vjerovala u mene i moj uspjeh.

NASLOV: ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA DRUŠTVA PLODINE D.D.

SAŽETAK

Analiza financijskih izvještaja daje ključne informacije menadžerima, odnosno vlasnicima koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka, ali i za otkrivanje potencijalnih poteškoća u poslovanju. Jednako tako, analiza financijskih izvještaja daje informacije o financijskoj stabilnosti i potencijalnim investitorima, odnosno svim zainteresiranim vanjskim korisnicima. Da bi se analiza financijskih izvještaja uopće mogla provesti, potrebno je sastaviti temeljne financijske izvještaje. Financijski izvještaji moraju biti sastavljeni u skladu s važećim zakonodavnim okvirom te istinito i fer prikazivati stanje imovine, kapitala, obveza, prihoda i rashoda. Zakon o računovodstvu propisuje temeljne izvještaje koje društva moraju sastavljati, a to su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje.

Jedan od najčešćih korištenih oblika analize financijskih izvještaja je analiza izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Financijski pokazatelji dijele se u nekoliko skupina, a to su: likvidnost, zaduženost, aktivnost, ekonomičnost, profitabilnost i investiranje. Cilj ovog specijalističkog diplomskog rada je prikazati primjenu analize financijskih izvještaja pomoću pokazatelja na primjeru društva Plodine d.d. te napraviti usporedbu pokazatelja s društvima iz istog sektora - SPAR Hrvatska d.o.o., Kaufland Hrvatska k.d. i Lidl Hrvatska d.o.o. k.d.

KLJUČNE RIJEČI: financijski izvještaji, financijski pokazatelji, pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti

TITLE: ANALYSIS OF FINANCIAL STATEMENTS OF THE COMPANY PLODINE D.D.

SUMMARY

Analysis of financial statements provides crucial information to managers and owners, necessary for making business decisions and identifying potential difficulties in business. Equally so, analysis of financial statements provides information on the financial stability and potential investors, including all interested external stakeholders. Performing an analysis of financial statements firstly requires preparing the basic financial statements. The financial statements must be prepared in line with the current legislative framework and provide a true and fair presentation of the state of assets, equity, obligations, revenue and expenditure. The Accounting Act stipulates the basic reports that the company must compile: the balance sheet, profit and loss statement, cash flow statement and statement of change in equity, along with notes to the financial statements.

One of the more frequently used forms of analysing financial statements is to analyse the statements based on financial indicators. These financial indicators are divided into a number of groups, specifically: liquidity, indebtedness, activity, cost effectiveness, profitability and investment. The aim of the specialist graduate paper is to present application of analysing financial statements based on indicators using the example of the the company Plodine d.d. and subsequently compare the indicators with other companies in the same sector - SPAR Hrvatska d.o.o., Kaufland Hrvatska k.d. and Lidl Hrvatska d.o.o. k.d.

KEYWORDS: financial statements, financial indicators, liquidity indicators, indebtedness indicators, activity indicators, cost-effectiveness indicators,

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Problem i predmet istraživanja	1
1.2. Cilj istraživanja	1
1.3. Istraživačka pitanja	2
1.4. Metode istraživanja	2
1.5. Struktura rada	3
2. POJAM I VRSTE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	4
2.1. Vrste financijskih izvještaja	4
2.1.1. Bilanca – Izvještaj o financijskom položaju	5
2.1.2. Račun dobiti i gubitka	7
2.1.3. Izvještaj o novčanom toku	8
2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala	10
2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje	10
3. POJAM I ZNAČENJE ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	12
3.1. Horizontalna analiza	14
3.2. Vertikalna analiza	14
3.3. Sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji	15
3.3.1. Du – Pontov sustav pokazatelja	15
3.3.2. Altmanov Z – Score model	16
3.3.3. Kralicekov DF – pokazatelj	18

4. POKAZATELJI ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	20
4.1. Pokazatelji likvidnosti	21
4.2. Pokazatelji zaduženosti	23
4.3. Pokazatelji aktivnosti	25
4.4. Pokazatelji ekonomičnosti	26
4.5. Pokazatelji profitabilnosti	27
4.6. Pokazatelji investiranja	29
5. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA POMOĆU FINANCIJSKIH POKAZATELJA ZA DRUŠTVO PLODINE D.D.	31
5.1. Općenito o društvu Plodine d.d.	31
5.2. Analiza pomoću financijskih pokazatelja	32
5.2.1. Pokazatelji likvidnosti	32
5.2.2. Pokazatelji zaduženosti	33
5.2.3. Pokazatelji aktivnosti	35
5.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti	36
5.2.5. Pokazatelji profitabilnosti	37
6. USPOREDBA POKAZATELJA DRUŠTVA PLODINE D.D. S ODABRANIM KONKURENTSKIM DRUŠTVIMA	39
6.1. Usporedba pokazatelja likvidnosti	39
6.2. Usporedba pokazatelja zaduženosti	40
6.3. Usporedba pokazatelja aktivnosti	44
6.4. Usporedba pokazatelja ekonomičnosti	45

6.5. Usporedba pokazatelja profitabilnosti.....	47
7. ZAKLJUČAK.....	49
LITERATURA	51
POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA	54

1. UVOD

Analiza financijskih izvještaja podloga je za analizu poslovanja društva, ali i za analizu konkurenata, odnosno društava koja posluju u istom sektoru. Pri provođenju analize, glavnu značajku imaju financijski izvještaji – bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje. Za analizu financijskih izvještaja najčešće se koristi horizontalna analiza, vertikalna analiza, analiza pomoću financijskih pokazatelja te analiza pomoću sustava pokazatelja.

Ovim radom želi se prikazati analiza društva Plodine d.d. primjenom financijskih pokazatelja, odnosno izračun pokazatelja te njihova interpretacija. Financijski pokazatelji društva Plodine d.d. bit će uspoređeni s podacima konkurentskih društava - SPAR Hrvatska d.o.o., Kaufland Hrvatska k.d. i Lidl Hrvatska d.o.o. k.d.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Problem istraživanja je provedba analize pomoću financijskih pokazatelja za društva iz sektora trgovine na malo u nespécializiranim prodavaonicama. Odabrano društvo za provedbu analize financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja je društvo Plodine d.d. S obzirom na to da je za kvalitetnu analizu važno razmotriti i poslovanje konkurentskih društava, odabrana su tri društva iz istog sektora te su dobiveni pokazatelji uspoređeni s pokazateljima društva Plodine d.d.

Predmet istraživanja u ovom radu je analiza financijskih izvještaja za društvo Plodine d.d. pomoću financijskih pokazatelja. Analiza se provodi na temelju objavljenih financijskih izvještaja u razdoblju od 2019. do 2021. godine. Za analizu financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja koristit će se pokazatelji iz skupine likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je pojasniti važnost financijskih izvještaja kao temelj za provedbu analize uspješnosti i stabilnosti poslovanja društva. Jednako tako, cilj je na primjeru odabranog društva prikazati primjenu analize financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja te usporedba pokazatelja sa pokazateljima konkurentskih društava.

U svrhu provedbe navedenog istraživanja bit će korišteni financijski izvještaji društva Plodine d.d. te odabranih konkurentskih društava.

1.3. Istraživačka pitanja

U ovom specijalističkom diplomskom stručnom radu postavljaju se sljedeća istraživačka pitanja:

1. Što su financijski izvještaji i koja je njihova uloga?
2. Koji su temeljni financijski izvještaji propisani Zakonom o računovodstvu?
3. Zašto je važna analiza financijskih izvještaja te kako se provodi analiza financijskih izvještaja?
4. Kako se provodi analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja?
5. Kako posluje društvo Plodine d.d. i koji je njegov položaj na tržištu u Republici Hrvatskoj u odnosu na ostala društva?

1.4. Metode istraživanja

Specijalistički diplomski stručni rad sastoji se od teorijskog i empirijskog istraživanja. U teorijskom dijelu rada koristit će se stručni članci i ostala stručna literatura temeljem koje će se provesti analitičko - deduktivna metoda temeljena na proučavanju, komparaciji i evaluaciji sekundarnih izvora podataka. Praktični dio istraživanja provest će se na primjeru društva koje posluje na tržištu Republike Hrvatske. Uz navedeno, analizirati će se i poslovanje konkurentskih društava. U praktičnom dijelu prikazat će se rezultati postavljenih istraživačkih pitanja.

Kod dokazivanja postavljenih istraživačkih pitanja koristiti će se sljedeće metode:

- metoda analize - rad se temelji na analizi financijskih izvještaja i rezultata određenih financijskih pokazatelja,
- komparativna metoda - u radu će se uspoređivati rezultati financijskih pokazatelja odabranih četiri društava za razdoblje od 2019. do 2021. godine,
- metoda klasifikacije – kroz rad će se dobiveni rezultati financijskih pokazatelja klasificirati kao zadovoljavajući ili nezadovoljavajući te će se prema tome moći odrediti kakva je stabilnost društva i predvidjeti budućnost poslovanja,
- metoda deskripcije - kroz rad će se interpretirati rezultati i prema tome odrediti uspješnost poslovanja društva.

1.5. Struktura rada

Rad je podijeljen na sedam poglavlja.

U prvom poglavlju nalazi se uvod u temu ovog rada te se pojašnjava problem i predmet istraživanja, cilj istraživanja, istraživačka pitanja i metode.

U drugom poglavlju razrađen je pojam financijskih izvještaja. Jednako tako, navedeni su i objašnjeni financijski izvještaji – izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

Trećim poglavljem obuhvaćen je pojam analize financijskih izvještaja te važnost analiziranja financijskih izvještaja. Zatim su navedene najčešće analize koje se provode, a to su horizontalna analiza, vertikalna analiza i analiza pomoću sustava pokazatelja.

U četvrtom poglavlju detaljno je pojašnjena analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Financijski pokazatelji podijeljeni su u šest skupina, a to su pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji investiranja. Unutar svake skupine pokazatelja navedeni su pokazatelji koji se najčešće koriste u praksi. Osim toga, prikazan je način izračuna te interpretacija svakog pokazatelja.

U petom poglavlju navedene su osnovne informacije o društvu Plodine d.d. te je napravljena analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

U šestom poglavlju se prikazana je usporedba pokazatelja društva plodine d.d. s odabranim konkurentskim društvima - SPAR Hrvatska d.o.o., Kaufland Hrvatska k.d. i Lidl Hrvatska d.o.o. k.d.

U zadnjem, odnosno sedmom poglavlju iznesen je zaključak o provedenom teorijskom i empirijskom istraživanju.

2. POJAMI I VRSTE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Osnovna zadaća računovodstva je prikupljanje te evidentiranje nastalih poslovnih događaja. Osim prikupljanja i obrade, računovodstvo je dužno prezentirati navedene podatke u obliku financijskih izvještaja. Financijski izvještaji sastavljaju se na kraju obračunskog razdoblja (poslovne godine) te predstavljaju konačni rezultat financijskog računovodstva koji mora prikazati istinit i objektivan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja nekog društva.¹ Glavni cilj sastavljanja financijskih izvještaja je informiranje zainteresiranih strana o uspješnosti poslovanja društva. “Informirati korisnike znači predočiti im sve relevantne i istodobno pouzdane informacije u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namijenjene.”²

„Korisnici financijskih izvještaja su svi oni koji na temelju informacija iz financijskih izvještaja donose poslovne odluke ili informacije iz financijskih izvještaja koriste za obradu. Korisnici financijskih izvještaja mogu biti: postojeći i potencijalni ulagači, menadžeri, kreditori, brokeri, radnici, država, kupci, dobavljači, te ostala društvena zajednica. Interesi korisnika financijskih izvještaja mogu biti različiti.”³

2.1. Vrste financijskih izvještaja

Prema čl. 19, st. 2 Zakona o računovodstvu, financijski izvještaji su:

- Bilanca (izvještaj o financijskom položaju)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje.⁴

U sljedećim poglavljima detaljnije su pojašnjeni financijski izvještaji.

¹ Barbić, J. et al (2008) Korporativno upravljanje: osnove dobre prakse vođenja društva kapitala. Zagreb: HumCroma, str. 298

² Žager, K; Žager, L (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52

³ Bešvir, B. (2008) Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRIF plus, str. 13

⁴ Zakon o računovodstvu (NN br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20-Ispravak)

2.1.1. Bilanca – Izvještaj o financijskom položaju

„Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan.“⁵ Bilanca je jedan od temeljnih financijskih izvještaja te su ju dužni sastavljati svi poduzetnici bez obzira na veličinu.⁶ S obzirom na to da se bilanca sastavlja za određeni dan, ona predstavlja statički financijski izvještaj. Iz bilance možemo dobiti informacije o sigurnosti poslovanja društva.

Bilanca se sastoji od aktive (imovine) i pasive (kapitala i obveza) te iz navedenog proizlazi temeljna računovodstvena jednadžba:

IMOVINA = KAPITAL + OBVEZE, odnosno AKTIVA = PASIVA.

Imovinu predstavljaju svi resursi koje društvo koristi u svom poslovanju s ciljem ostvarivanja budućih ekonomskih koristi. Imovina se s aspekta unovčivosti može podijeliti na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Dugotrajna imovina je imovina koja će se realizirati, odnosno prodati ili koristiti u razdoblju dužem od jedne godine. Vrste dugotrajne imovine su:

- Nematerijalna imovina koju čine izdatci za razvoj, koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, software i ostala prava, goodwill i ostala nematerijalna imovina,
- Materijalna imovina koju čine zemljišta, građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, pogonski inventar i transportna imovina, biološka imovina, materijalna imovina u pripremi, ulaganja u nekretnine i ostala materijalna imovina,
- Financijska imovina koju čine udjeli i dionice društva unutar grupe, dani zajmovi društvima unutar grupe, sudjelujući interesi, ulaganja u vrijednosne papire, vlastite dionice i udjeli, dani zajmovi, depoziti i slično,
- Potraživanja koja čine potraživanja od poduzetnika unutar grupe, potraživanja po osnovi prodaje na kredit i ostala potraživanja te
- Odgođena porezna imovina.

⁵ Žager, L. (2020.): Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 93.

⁶ Čl. 5. Zakona o računovodstvu dijeli poduzetnike na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Ti pokazatelji su iznos ukupne aktive, iznos prihoda i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Kratkotrajna imovina je imovina koja će se realizirati, odnosno prodati ili utrošiti u razdoblju do jedne godine. Ona se još naziva i radni, odnosno obrtni kapital te se dijeli na:

- Zalihe koje predstavljaju oblik kratkotrajne imovine koje društvo posjeduje radi korištenja u procesu proizvodnje ili prodaje. Zalihe čine primjerice zalihe sirovina i materijala, zalihe robe, zalihe gotovih proizvoda, proizvodnja u tijeku i slično,
- Potraživanja koja predstavljaju pravo društva da primi novac, a to pravo proizašlo je iz isporuke proizvoda, robe ili usluga. Najčešći i najvažniji oblik potraživanja su potraživanja od kupaca, a uz potraživanja od kupaca javljaju se i potraživanja od države za više plaćene poreze, potraživanja od radnika i slično,
- Financijska imovina koju čine npr. primljeni čekovi i mjenice, dani kratkoročni krediti, kratkoročna ulaganja u dionice itd.,
- Novac na računu i blagajni koji predstavlja najlikvidniji oblik imovine s kojim neko društvo raspolaže. To su sva novčana sredstva koja društvo ima na računima u bankama i blagajni.⁷

Kapital i rezerve dio su pasive te predstavljaju vlastite izvore financiranja društva. Pozicija kapitala i rezervi prikazuje ostatak imovine nakon odbitka ukupnih obveza. Vlastiti izvor financiranja predstavlja kapital koji se unosi prilikom osnivanja društva te financijski rezultat koji društvo ostvari u određenom razdoblju. Pozicija kapital i rezerve dijeli se na:

- Temeljni (upisani) kapital je početni iznos kapitala, odnosno iznos koji su dioničari ili članovi uplatili prilikom osnivanja društva.
- Kapitalne rezerve su dio kapitala kojega poduzetnik ostvaruje realizacijom dionica, odnosno udjela, iznad nominalne vrijednosti upisanog kapitala, odnosno iznad troška stjecanja trezorskih dionica, kao i dodatno uplaćeni kapital,
- Rezerve iz dobiti su dio kapitala koje se formiraju iz dobiti koju je društvo ostvarilo, a koristi se za različite namjene,
- Revalorizacijske rezerve su dio kapitala koje nastaju ponovnom procjenom vrijednosti imovine,
- Zadržana dobit ili preneseni gubitak je dio dobiti prethodnih razdoblja koje ostaju poduzetniku nakon raspoređivanja u rezerve, isplate dividende ili udjela u dobiti, umanjena za gubitke prethodnih razdoblja,

⁷ Žager, K., Žager, L. (2020). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 35-38

- Dobit ili gubitak poslovne godine je dio kapitala kao rezultat više ostvarenih prihoda u odnosu na rashode, odnosno više ostvarenih rashoda u odnosu na ostvarene prihode u tekućem obračunskom razdoblju nakon obračuna poreza na dobit.

Obveze predstavljaju postojeće dugove društva koji su proizašli iz prošlih aktivnosti te se za njihovo podmirenje očekuje smanjenje resursa. Obveze za razliku od kapitala i rezervi predstavljaju tuđe izvore financiranja, odnosno moraju se podmiriti po dospijeću. Prema dospijeću, odnosno roku povrata, obveze možemo podijeliti na:

- Dugoročne obveze koje društvo mora podmiriti u roku dužem od jedne godine,
- Kratkoročne obveze koje društvo mora podmiriti u roku do jedne godine.⁸

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

„Račun dobiti i gubitka prikazuje prihode i rashode te dobit ili gubitak ostvaren u određenom obračunskom razdoblju.“⁹ Za razliku od bilance, račun dobiti i gubitka je dinamički financijski izvještaj, odnosno ne izrađuje se na točno određeni dan već obuhvaća određeno razdoblje. Račun dobiti i gubitka prikazuje uspješnost poslovanja društva.

Prihodi nastaju kao posljedica povećanje imovine ili smanjenja obveza te se dijele na:

- Poslovne prihode
- Financijske prihode.

Poslovni prihodi mogu se podijeliti na prihode od prodaje i ostale poslovne prihode. Prihodi od prodaje predstavljaju najvažnije prihode jer oni nastaju kao rezultat obavljanja glavne djelatnosti, primjerice prodaje proizvoda, robe ili usluga. Ostale poslovne prihode čine prihodi koji se ne pojavljuju redovito, odnosno obavljanjem redovne djelatnosti.

Ostali poslovni prihodi su najčešće prodaja dugotrajne imovine, inventurni viškovi, otpisi obveza i slično.

⁸ Žager, K., Žager, L. (2020). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 38-40

⁹ Cirkveni Filipović, T. (2016.): Hrvatski računovodstveni sustav (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku) HSFI, MSFI, MRS, Tumačenje i ZOR s komentarom, VII. Izdanje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 11

Financijski prihodi nastaju kao rezultat ulaganja u financijsku imovinu i to primjerice u obliku kamata i dividendi.

Rashodi nastaju kao posljedica smanjenja imovine, tj. povećanja obveza te utječu na smanjenje kapitala. Rashode, jednako kao i prihode, dijelimo na:

- Poslovne rashode
- Financijske rashode.

Poslovni rashodi nastaju kao rezultat obavljanja glavne djelatnosti. Poslovne rashode čine troškovi prodane robe ili prodanih proizvoda, amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine, plaće zaposlenika i slično.

Financijski rashodi nastaju kao posljedica zaduživanja, odnosno korištenja tuđih sredstava. Za korištenje tuđih sredstava najčešće se plaća kamata.

Nakon iskazivanja prihoda i rashoda utvrđuje se rezultat poslovanja. Ako su ukupni prihodi nastali tijekom određenog razdoblja veći od ukupnih rashoda, društvo je ostvarilo bruto dobit na koju se obračunava porez na dobit. Nakon što se od bruto dobiti oduzme porez na dobit nastaje dobit tekuće godine.

S druge strane, ako su ukupni rashodi veći od ukupnih prihoda društvo ostvaruje gubitak tekuće godine. Dobit i gubitak tekuće godine iskazuju se i u pasivi bilance, odnosno kapitalu društva. Za razliku od dobiti, gubitak smanjuje vrijednost kapitala.

2.1.3. Izvještaj o novčanom toku

„Izvještaj o novčanom toku daje prikaz priljeva i odljeva novca i novčanih ekvivalenata tijekom jednoga obračunskog razdoblja odnosno pruža informacije o tome koje aktivnosti stvaraju novac, a na koje aktivnosti društvo troši novac.”¹⁰

¹⁰ Vuk, J. (2022). Izvještaj o novčanim tokovima za 2021. godinu [Online]. Raspoloživo na: URL: <https://www.rriif.hr/clanak-21462/> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Aktivnosti društva razvrstavaju se u tri kategorije:

- Poslovne aktivnosti
- Investicijske aktivnosti
- Financijske aktivnosti.

Poslovne aktivnosti predstavljaju najvažnije aktivnosti društva jer one nastaju obavljanjem glavne djelatnosti. Primici iz poslovnih aktivnosti je iznos koji je društvo primilo, odnosno naplatilo iz svojih poslovnih aktivnosti i to su npr. primitci od prodaje proizvoda i pružanja usluga, novčani primitci od prodaje robe, novčani primitci od provizija, najmova, novčani primitci od kamata itd. Izdatci iz poslovnih aktivnosti prikazuju iznos koji je društvo platilo u poslovnim aktivnostima i to su npr. novčane isplate dobavljačima proizvoda i usluga, novčane isplate dobavljačima robe, novčane isplate radnicima, novčane isplate državi za porez itd. Investicijske aktivnosti još su poznate pod nazivom ulagateljske aktivnosti te su vezane uz promjenu dugotrajne imovine. Primitci iz investicijskih aktivnosti su npr. novčani primitci od prodaje dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine, novčani primitci od prodaje glavničkih ili dužničkih instrumenata drugih poduzetnika (dionica, udjela), novčani primitci od naplate predujmova i zajmova itd. Izdatci iz investicijskih aktivnosti su npr. novčani izdatci za kupnju dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine, novčani izdatci za kupnju vlasničkih ili dužničkih instrumenata drugih poduzetnika (dionica, udjela), novčani izdatci za plaćanje predujmova i zajmova itd. Financijske aktivnosti vezane su uz financiranje poslovanja te se odnose na promjene strukture vlastitih i tuđih izvora financiranja, odnosno kapitala i obveza. Primitci iz financijskih aktivnosti su npr. novčani primitci od izdavanja dionica, novčani primitci od primljenih zajmova, pozajmica, obveznica itd. Izdatci iz financijskih aktivnosti mogu biti: novčane isplate za dionice ili udjele, novčane isplate po osnovi primljenih zajmova, pozajmica itd.

Kada se od ukupnih novčanih primitaka oduzmu ukupni novčani izdaci dobiva se podatak o neto povećanju ili smanjenju novca. Nakon što se neto povećanje ili smanjenje pribroji iznosu novca na početku razdoblja dobije se iznos novca s kojim društvo raspolaže na kraju razdoblja. Iznos novca na kraju razdoblja mora biti jednak iznosu koji se nalazi u bilanci na poziciji novac u banci i blagajni.¹¹

¹¹ Žager, K. et. al. (2016). Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 68-73

2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala financijski je izvještaj u kojem su prikazane sve promjene nastale na poziciji kapitala između dva razdoblja.

„U izvještaj o promjenama kapitala trebaju se uključiti sljedeće informacije:

- Ukupni sveobuhvatni dobitak razdoblja, iskazujući odvojeno ukupne svote raspodjeljive vlasnicima matice i vlasnicima nekontrolirajućih interesa
- Učinci retroaktivne primjene promjene računovodstvenih politika ili retroaktivnog prepravljavanja svota priznatih u skladu s MRS-om 8 – računovodstvene politike, procjene i pogreške
- Usklade između knjigovodstvene svote svake komponente kapitala na početku i na kraju razdoblja, uz odvojeno prikazivanje svake promjene proizišle iz dobitka ili gubitka, svake stavke ostaloga sveobuhvatnog dobitka i transakcije s vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika, uz odvojen prikaz uplata vlasnika i isplata vlasnicima na osnovi glavnice te promjena vlasničkih udjela u ovisnim društvima koja nemaju za posljedicu gubitak kontrole.¹²“

2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje su detaljnije razrađene, odnosno objašnjene pozicije iz bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o promjenama kapitala te izvještaja o novčanom toku. S obzirom na to da bilješke daju pojašnjenja za pozicije za prethodno navedene financijske izvještaje, bilješke su važan izvor informacija za eksterne korisnike financijskih izvještaja (npr. investitore, banke, državu, dobavljače...). U bilješkama je potrebno objaviti ključne računovodstvene politike, koje se primjenjuju u iskazivanju i vrednovanju pojedinih elemenata u financijskih izvještajima, odnosno vrednovanje prihoda, rashoda, imovine, kapitala i obveza.¹³

¹² Cirkveni Filipović, T. (2022). Izvještaj o promjenama kapitala za 2021. godinu [Online]. Raspoloživo na: URL: <https://www.rrif.hr/clanak-21463/> (pristupljeno 08. kolovoza 2022.)

¹³ Babić, J. et. al. (2008). Korporativno upravljanje: osnove dobre prakse vođenja društva kapitala. Zagreb: HumCroma, str. 340

Ostali elementi koje bilješke moraju sadržavati propisani su Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja te Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja za mikro, mala i srednja društva i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja za velika društva.

3. POJAMI I ZNAČENJE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Svako društvo osnovano je s ciljem ostvarivanja što boljeg financijskog rezultata, ali i ostvariti što veći rast i razvoj na tržištu. Na ostvarivanje financijskog rezultata, rast i razvoj ključne su odluke koje donosi menadžment koji na temelju raznih informacija donosi odluke i zaključke. Najvažniji izvor informacija su svakako financijski izvještaji te je zbog toga važno da financijski izvještaji realno i istinito prikazuju sliku poslovanja društva.

Izvještaji uglavnom sami po sebi ne daju menadžmentu predodžbu o ostvarenom uspjehu društva već se raznim metodama i postupcima pretvaraju u upotrebljive podatke. “Analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.¹⁴”

Svrha analize financijskih izvještaja nije samo sagledavanje prošlih događaja već omogućava menadžmentu pregled budućeg poslovanja društva. To se najprije odnosi na sigurnost i stabilnost poslovanja te uspješnost i efikasnost poslovanja. “Zadatak analize financijskih izvještaja upravo je u tome da prepozna dobre osobine društva da bi se te prednosti mogle iskoristiti, ali i da se prepozna slabost društva kako bi se mogla poduzeti korektivna akcija.¹⁵” Jednako tako, analiza financijskih izvještaja nije važna samo menadžerima društva. Analiza poslovanja i uspješnosti važna je i vanjskim stranama. Najčešće su zainteresirane strane investitori koji su uložili sredstva u društvo ili tek planiraju ulagati, banke koje procjenjuju hoće li društvo moći vratiti kredit u budućnosti, revizori, država, poslovni partneri i slično.

Važno je naglasiti da analiza financijskih izvještaja osigurava korisnicima samo financijske informacije. Financijske informacije su vrlo važne pri donošenju odluka i provedbi analize uspješnosti poslovanja, ali nisu sveobuhvatne. Menadžment prilikom donošenja poslovnih odluka mora voditi računa i o ostalim informacijama koje se ne mogu pronaći u financijskim izvještajima. Primjerice, jedan od oblika nefinancijskih informacija daje nam nefinancijsko izvješće.

¹⁴ Gulin, D. et. al. (2004). Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 177

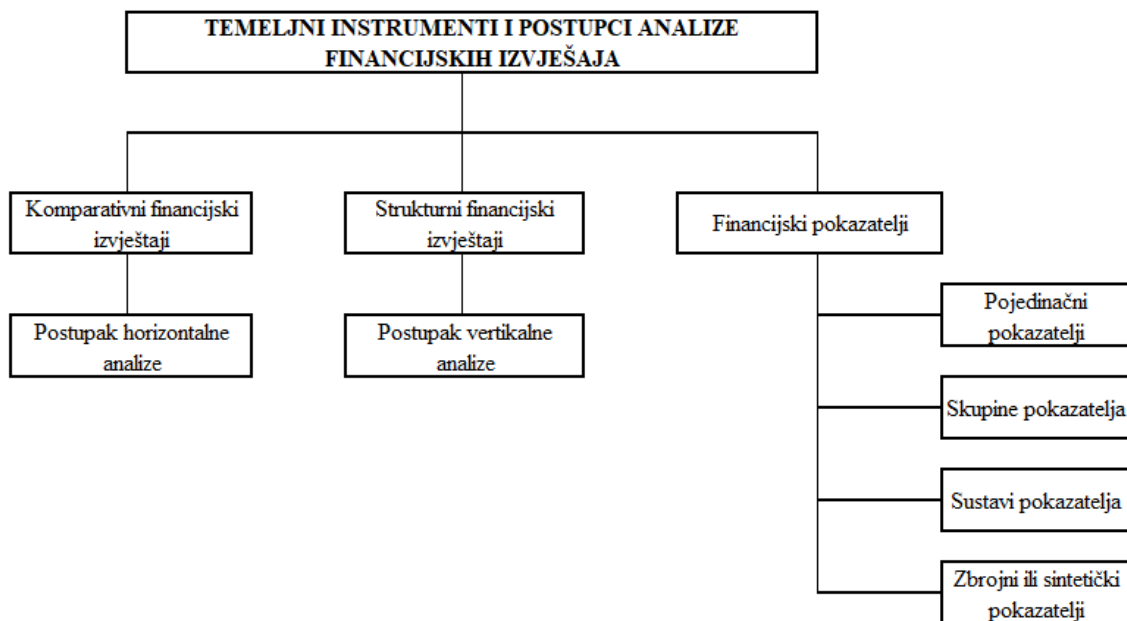
¹⁵ Ibid., str. 178

Nefinancijsko izvješće daje različite informacije o društveno odgovornom poslovanju poduzeća kao što su socijalna, društvena, organizacijska, okolišna i druga pitanja.

“Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja jesu:

- Komparativni financijski izvještaji koji omogućavaju uočavanje promjena tijekom vremena (više obračunskih razdoblja),
- Uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa,
- Strukturni financijski izvještaji,
- Analiza pomoću pokazatelja
- Specijalizirane analize (predviđanje toka gotovine, analiza promjena u financijskom položaju, izvještaj o promjenama brutoprofita, analiza točke pokrića).¹⁶“

Slika 1: **Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja**

Izvor: Žager, K. et. al. (2016). Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

U nastavku slijedi detaljnija pojašnjenja horizontalne analize, vertikalne analize i analize sustava pokazatelja.

¹⁶ Ibid., str. 177

3.1. Horizontalna analiza

“Horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih svota najvažnijih pozicija bilance i računa dobitka/gubitka i primjena tih svota tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća).¹⁷” Drugim riječima, horizontalna analiza omogućava usporedbu podataka kroz duže vremensko razdoblje. Horizontalna analiza može se provesti na dva načina:

1. način je izračun baznih indeksa, odnosno jedna godina odabire se kao bazna godina te se sve ostale godine uspoređuju s baznom godinom
2. način je izračun verižnih (lančanih) indeksa, odnosno svaka godina se uspoređuje s prethodnom godinom.

Horizontalna analiza ima i određene nedostatke. “Najveći problemi horizontalne analize jesu: inflacija, promjene obračunskog sustava kod izrade i predočjenja izvješća, promjene u politici bilanciranja i sve ostale promjene koje izvješća čine neusporedivim. U takvim slučajevima se izvješća prije uspoređivanja moraju uskladiti, a ako to nije moguće, treba uskladiti samo bitne stavke ili bitne pokazatelje performance te ih onda usporediti.¹⁸”

3.2. Vertikalna analiza

“Vertikalna analiza prikazuje postotni udjel svake stavke financijskog izvješća u odnosu na odgovarajući zbroj.¹⁹” Vertikalnom analizom promatra se struktura financijskih izvještaja u jednoj godini, odnosno promatra se struktura ukupne aktive, ukupne pasive, ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. „Pri provedbi vertikalne analize bilance i interpretaciji rezultata, potrebno je obratiti pozornost na izvore financiranja (udio kapitala, kratkoročnih i dugoročnih obveza u ukupnoj pasivi) i na strukturu imovine (udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi). U računu dobiti i gubitka najčešće se ukupni prihodi izjednačavaju sa 100, a kod izvještaja o novčanom toku se kao usporedna veličina uzima visina ostvarenih ukupnih primitaka u promatranom razdoblju.“²⁰

¹⁷ Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str. 93

¹⁸ Ibid., str. 93

¹⁹ Ibid., str. 96

²⁰ Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. Ekonomski pregled, 63(7-8), str.450.-451. Raspoloživo na: URL <https://hrcak.srce.hr/86495> (pristupljeno 04. rujna 2022. godine)

3.3. Sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji

Sustavi pokazatelja predstavljaju kombinaciju raznih pojedinačnih pokazatelja. Izračun sustava pokazatelja daje informacije o određenom segmentu poslovanja koji su važni za donošenje odluka.

Sustavi pokazatelja mogu se podijeliti u dvije skupine, a to su:

- Deduktivni sustavi pokazatelja koji polaze od vršnog, odnosno glavnog pokazatelja koji odražava najviši cilj rada. Najpoznatija vrsta iz ove skupine pokazatelja je Du – Pontov sustav pokazatelja.
- Induktivni sustavi pokazatelja polaze od višegodišnjih pokazatelja, a cilj im je otkriti potencijalnu financijsku krizu. Najpoznatiji pokazatelji iz ove skupine pokazatelja su Altmanov Z – Score model i Kralicekov DF – pokazatelj .

3.3.1. Du – Pontov sustav pokazatelja

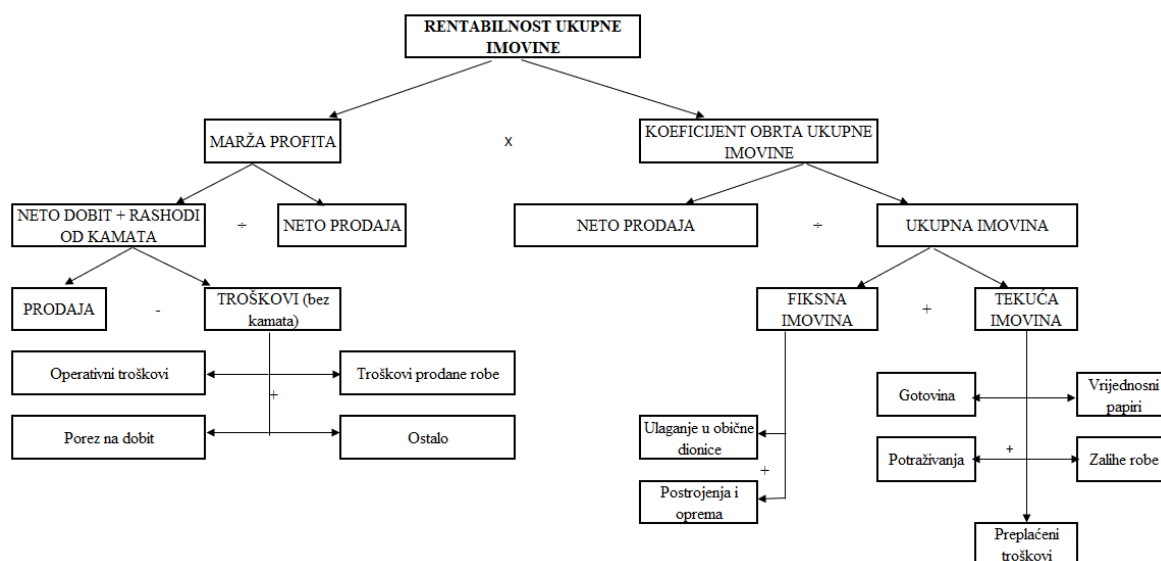
Du – Pontov sustav pokazatelja razvjen je 1991. godine. Vršni pokazatelj je rentabilnost ukupne imovine te objedinjuje informacije iz bilance i računa dobiti i gubitka čime se omogućava razmatranje kako će promjena bilo kojeg elementa obuhvaćenog u sustavu utjecati na promjenu rentabilnosti ukupne imovine.

“Ovakav sustav pokazatelja omogućava da se razmotri kako će promjena bilo kojeg elementa obuhvaćenog u sustavu utjecati na promjenu rentabilnosti ukupne imovine.²¹” Rentabilnost ukupne imovine važna je jer nam daje informaciju o tome koliko se efikasno koristi imovina društva u svakodnevnom poslovanju.

U nastavku je prikazana struktura Du – Pontovog sustava pokazatelja. Na lijevoj strani prikazani su podaci iz računa dobiti i gubitka, a na desnoj podaci iz bilance, osim pozicije neto prodaja.

²¹ Žager, K. et. al. (2016). Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 248

Slika 2: Du – Pontov sustav pokazatelja

Izvor: Žager, K. et. al. (2016). Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 248

3.3.2. Altmanov Z – Score model

Altmanov Z – Score model koristi se za određivanje financijske nesigurnosti, odnosno za predviđanje bankrota društva. Formula za navedeni pokazatelj glasi:

$$Z = 1.2X_1 + 1.4X_2 + 3.3X_3 + 0.6X_4 + 1.0X_5$$

Z predstavlja zbroj pokazatelja, a ostale nepoznanice prikazane su u tablici 1.

Tablica 1: Altmanov Z – Score model

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Radni kapital	Ukupna imovina
X2	Zadržana dobit	Ukupna imovina
X3	Dobit prije kamata i poreza (EBID)	Ukupna imovina
X4	Tržišna vrijednost glavnice	Ukupne obveze
X5	Ukupni prihodi	Ukupne obveze

Izvor: Izrada autora prema podacima iz Belak, V. (2011). Poslovna forenzika i forenzično računovodstvo. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.

Nedostatak ovog modela je u tome što nije bio primjenjiv za trgovačka društva koja nisu kotirala na burzi jer se za ta društva ne može odrediti njihova tržišna vrijednost.

Altman je uklonio navedeni nedostatak na način da je uveo novi A model Z za društva koja ne kotiraju na burzi. Navedeni model izračunava se na sljedeći način:

$$A \text{ model } Z = 0.717X_1 + 0.847X_2 + 3.107X_3 + 0.42X_4 + 0.988X_5$$

Razlika u odnosu na prethodni model je u pokazatelju X_4 u kojemu je tržišna vrijednost zamijenjena podatkom o knjigovodstvenoj vrijednosti društva. Nakon uvođenja novog A modela Z, javio se još jedan problem. Ovoga puta problem je bio što su prethodni modeli bili predviđeni samo za društva koja obavljaju proizvodnu djelatnost. S ciljem otklanjanja tog problema nastao je novi B model Z koji se izračunava na sljedeći način:

$$B \text{ model } Z = 6,56X_1 + 3,26X_2 + 6,72X_3 + 1,05X_4$$

Promjena koja je nastala da je iz modela izbačen pokazatelj X_5 . U tablici 2 dan je prikaz raspona ocjena.

Tablica 2: **Determinirane granice ocjene Altmanovog Z – Score modela**

	Raspon ocjene (od -4,0 do + 8,0) - rizik stečaja			
	"sivo" područje			
Z - score model	vrlo mali	zabrinutost	u roku 2. godine	vrlo veliki 95%
Originalni	$\geq 3,0$	2,99-2,79	2,78-1,81	$1,8 \leq$
Model A	$\geq 2,9$	2,89-2,69	2,68-1,24	$1,23 \leq$
Model B	$\geq 2,6$	2,59-2,39	2,38-1,11	$1,10 \leq$

Izvor: Žager, K. et. al. (2017) Analiza financijskih izvještaja Zagreb. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 66.

“Kao što je vidljivo iz tablice, što je vrijednost Z-score pokazatelja veća, to je manja vjerojatnost odlaska u stečaj, pri čemu je referentna granica 3. Drugim riječima, poduzeća čiji je Altmanov pokazatelj veći od 3 mogu se okarakterizirati kao financijski zdrava poduzeća. Poduzeća koja se nalaze u „sivoj zoni“ podložna su stečaju, međutim, moguće je da se stečaj neće dogoditi zbog možebitne sumnje u klasifikacijsku pogrešku. Stoga su ona okarakterizirana kao financijski ugrožena poduzeća s potencijalom ozdravljenja.

Poduzeća čiji je “Altman” u rasponu 1,10 do 1,80, ovisno o djelatnosti, vrlo vjerojatno će u roku od godine dana otići u bankrot. Valja naglasiti da prognostička vrijednost Altmana opada ako se poveća broj godina.”²²

3.3.3. Kralicekov DF – pokazatelj

Kralicekov DF – pokazatelj nastao je po uzoru na Altmanov Z – Score model. Kralicekovim DF – pokazateljem cilj je razdvojiti “zdrava” društva od “nezdravih”, a navedeni pokazatelj izračunava se na sljedeći način:

$$DF = 1.5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6$$

DF predstavlja Kralicekov DF – pokazatelj. Ostale nepoznanice prikazane su u tablici 3.

Tablica 3: **Kralicekov DF – pokazatelj**

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Čisti novčani tok	Ukupne obveze
X2	Ukupna imovina	Ukupne obveze
X3	Dobit prije kamata i poreza	Ukupna imovina
X4	Dobit prije kamata i poreza	Ukupni prihodi
X5	Zalihe	Ukupni prihodi
X6	Poslovni prihodi	Ukupna imovina

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja Zagreb. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 75.

Dobiveni pokazatelj predstavlja financijsku stabilnost društva te pokazatelj može iskazivati pozitivne i negativne vrijednosti. Negativna vrijednost predstavlja insolventnost društva, a pozitivna prikazuje solventnost društva. Interpretacija dobivenog DF – pokazatelja prikazana je u tablici 4.

²² Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja Zagreb. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 66.

Tablica 4: **Vrijednosti DF – pokazatelja s pripadajućom ocjenom stabilnosti**

Vrijednost DF pokazatelja	Financijska stabilnost
>3.0	Izvrсна
>2.2	Vrlo dobra
>1.5	Dobra
>1.0	Osrednja
>0.3	Loša
≤ 0.3	Početak insolventnosti
≤ 0.0	Umjerena insolventnost
≤ -1.0	Izrazita insolventnost

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja Zagreb. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 75.

4. POKAZATELJI ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Osim horizontalne analize, vertikalne analize i analiza pomoću sustava pokazatelja, financijski izvještaji mogu se analizirati pomoću financijskih pokazatelja. „Financijski je pokazatelj broj koji stavlja u odnos dvije ili više pozicija financijskih izvješća poduzeća.”²³

“Pokazatelji su omjeri između dvije stavke iz istog ili različitih financijskih izvještaja (npr. bilance i računa dobitka i gubitka) te njihove vrijednosti predstavljaju indikatore tj. “detektore” lošeg ili dobrog stanja u raznim kategorijama poslovanja. Skup vrijednosti indikatora proizvodi “dijagnostiku” poslovanja društva kao informacijsku podlogu potrebnu za donošenje određenih menadžerskih odluka. Osim interne upotrebe, dijagnostika je korisna i za ostale (eksterne) korisnike financijskih izvještaja, kao što su kreditori, sadašnji i potencijalni investitori, ali i svi ostali poslovni partneri koji sudjeluju i ovise o poslovnom i financijskom stanju društva (kupci i dobavljači). Osim upotrebe pokazatelja za “dijagnozu” uspješnosti poslovanja, vrlo je važna njihova upotreba za procjenu kreditnog rizika ili rizika insolventnosti. U tom kontekstu pokazatelji predstavljaju faktore rizika odnosno financijske ili računovodstvene omjere (engl. financial or accounting ratios) koji različitom snagom utječu na vjerojatnost insolventnosti. Metode ocjene kreditnog rizika najčešće se zasnivaju na metodi scoringa koja odabranim pokazateljima dodjeljuje određenu ocjenu (score), a njihov zbroj predstavlja ukupnu kreditnu ocjenu na definiranoj skali razreda rizika.”²⁴

U literaturi se financijski pokazatelji mogu podijeliti u dvije skupine. Prva skupina temelji se na podacima iz računa dobiti i gubitka, odnosno razmatra poslovanje društva unutar određenog vremenskog perioda koji je u praksi najčešće jedna godina. Druga skupina temelji se na podacima iz bilance, odnosno razmatra poslovanje društva na točno određeni dan.

Izračunati pokazatelji sami za sebe ne daju baš previse informacija već bi se oni trebali uspoređivati. Uspoređivanje pokazatelja odnosi se na uspoređivanje s pokazateljima kroz duži vremenski period, ali i usporedba s pokazateljima konkurenata na tržištu.

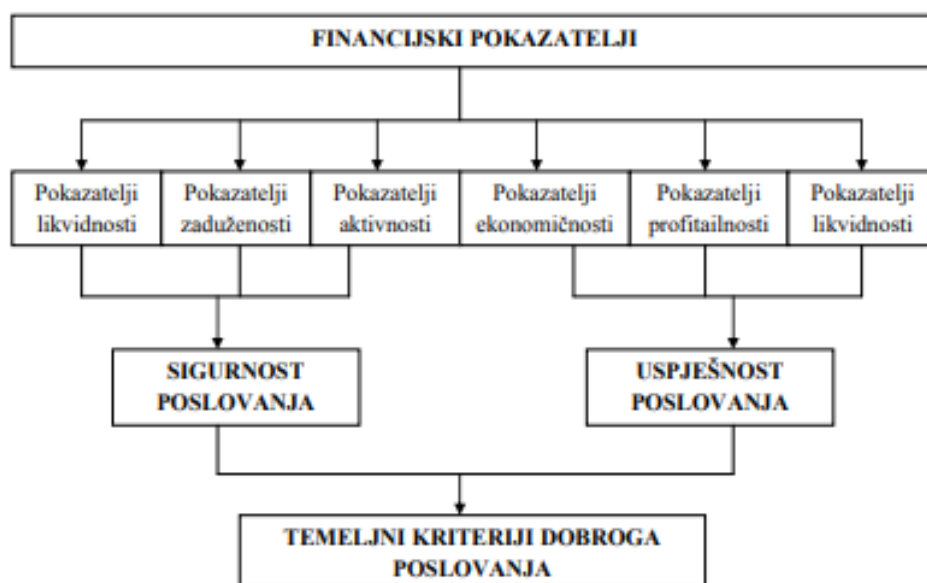
²³ Žager, K. et al. (2017). Analiza financijskih izvještaja: načela – postupci – slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

²⁴ Jašić, T. (2017) Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja. Računovodstvo, revizija i financije [Online], Listopad 2017, str. 134. Raspoloživo na: URL: <http://www.rif.hr> (pristupljeno 08. kolovoza 2022.)

Financijski pokazatelji prvenstveno su namijenjeni menadžerima za potrebe upravljanja i donošenje odluka. Analizu financijskih izvještaja pomoću pokazatelja vrlo često koriste i ostale zainteresirane strane, a to su primjerice revizori, banke, investitori itd.

Financijske pokazatelje možemo podijeliti i na pokazatelje sigurnosti poslovanja te pokazatelje uspješnosti poslovanja. U nastavku je prikazana podjela pokazatelja.

Slika 3: Podjela financijskih pokazatelja

Izvor: Žager, K. et. al. (2016). Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 227

Navedene vrste financijskih pokazatelja detaljnije su pojašnjene u sljedećim poglavljima.

4.1. Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost se može definirati kao sposobnost plaćanja tekućih obveza. „Pokazatelji likvidnosti (engl. *liquidity ratio*) mjere sposobnost poduzeća u kontekstu sposobnosti podmirenja dospjelih kratkoročnih obveza.²⁵“ Glavni cilj pokazatelja likvidnosti je smanjiti rizik od mogućeg financijskog sloma, odnosno bankrota društva.

²⁵ Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 44

Iz skupine pokazatelja likvidnosti najčešće se koriste koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.

Tablica 5: **Pokazatelji likvidnosti**

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + kratkotrajna potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital i rezerve + dugoročne obveze

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 46

Koeficijent trenutne likvidnosti stavlja u odnos novac kao najlikvidnije sredstvo i kratkoročne obveze. Navedeni pokazatelj daje informaciju o tome je li društvo sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze raspoloživim novcem kojeg ima na dan izračuna pokazatelja. Koeficijent trenutne likvidnosti u pravilu bi trebao iznositi 0,1 do 0,3. Ako je koeficijent manji, društvo trenutačno ne može podmiriti svoje kratkoročne obveze.

Koeficijent ubrzane likvidnosti u odnos stavlja novac uvećan za kratkotrajna potraživanja i kratkoročne obveze. Navedeni pokazatelj pokazuje nam koliko je društvo sposobno podmiriti kratkoročne obveze svojom brzo unovčivom imovinom. Vrijednost pokazatelja trebala bi biti 1 ili veća od 1. Ako je pokazatelj manji od 1, društvo nema dovoljno unovčive imovine kojom bi moglo podmiriti svoje kratkoročne obveze.

Koeficijent tekuće likvidnosti stavlja u odnos kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze društva. Navedeni pokazatelj prikazuje može li društvo svojom kratkotrajnom imovinom podmiriti svoje dospjele kratkoročne obveze. Koeficijent bi trebao u pravilu biti veći od 2, odnosno društvo bi trebalo imati najmanje dvostruko više kratkotrajne imovine nego kratkoročnih obveza.

Koeficijent financijske stabilnosti stavlja u omjer dugotrajnu imovinu i kapital uvećan za dugoročne obveze. Navedeni pokazatelj daje prikaz koliko se dugoročnih izvora financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine te bi trebao biti manji od 1. Što je vrijednost pokazatelja manja to je veća financijska stabilnost i likvidnost društva. Kada bi pokazatelj bio veći od 1 to bi značilo da društvo dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora.

4.2. Pokazatelji zaduženosti

„Pokazatelji zaduženosti (engl. *solvency/leverage ratios*) mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava.²⁶“ Iz ove skupine pokazatelja najčešće se koriste koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja, koeficijent financiranja, pokriće troškova kamata, faktor zaduženosti, stupanj pokrića I te stupanj pokrića II.

Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Kapital i rezerve	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Kapital i rezerve
Pokriće troškova kamata	Zarada prije kamata i poreza	Rashodi od kamata
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + troškovi amortizacije
Stupanj pokrića I	Kapital i rezerve	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Kapital i rezerve + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 49

²⁶ Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 44

Koeficijent zaduženosti daje nam informaciju koliko se ukupne raspoložive imovine financira iz tuđih izvora financiranja, odnosno iz obveza društva. Navedeni koeficijent stavlja u odnos ukupne obveze i ukupnu imovinu koju društvo ima na određeni dan. Koeficijent bi u pravilu trebao biti manji od 0,5, a ako vrijednost koeficijenta bude veća od 0,5 postoji veći financijski rizik.

Za razliku od koeficijenta zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja daje nam informaciju u kojoj se mjeri ukupna imovina društva financira vlastitim izvorima financiranja. Koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja zajedno prikazuju strukturu izvora financiranja ukupne imovine te iz tog razloga njihov zbroj mora biti 1. Koeficijent vlastitog financiranja stavlja u odnos glavnice, odnosno kapital i rezerve te ukupnu imovinu društva. Koeficijent vlastitog financiranja trebao bi biti veći od 0,5.

Koeficijent financiranja prikazuje se odnos financiranja iz tuđih izvora i vlastitog kapitala. Navedeni pokazatelj trebao bi biti manji od 1 što znači da se društvo više financira iz vlastitih izvora.

Pokriće troškova kamata je pokazatelj koji daje informaciju koliko se puta kamate mogu podmiriti iz zarade prije kamata i poreza (EBIT). Pokazatelj bi trebao biti veći od 1 jer u tom slučaju određeni dio zarade prije kamata i poreza ostaje za vlasnike društva. U slučaju da je navedeni pokazatelj jednak 1, društvo cijelu svoju zaradu prije poreza i kamata koristi za podmirenje kamata. Kada je pokazatelj pokrića troškova kamata manji od 1, društvo ne može pokriti troškove kamate iz ostvarene zarade prije kamata i poreza.

Faktor zaduženosti daje nam informaciju o tome koliko je godina potrebno da se iz zadržane dobiti uvećane za troškove amortizacije podmire ukupne obveze društva. Što je faktor zaduženosti manji to je veća sigurnost poslovanja društva. U literaturi se navodi da je kontrolna mjera za ovaj pokazatelj 5 godina, što bi značilo da društvo koje može podmiriti svoje ukupne obveze unutar 5 godina nije prezaduženo i da posluje solventno.

Stupnjevi pokrića I i II pokazatelji su koji se računaju na temelju podataka iz bilance te se njima razmatra pokriće dugotrajne imovine glavnicom, odnosno glavnicom uvećanom za dugoročne obveze.²⁷

²⁷ Žager, K., Žager, L. (2020). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia, str. 46

Stupanj pokrića I daje informaciju koliko se dugotrajne imovine financira vlastitim izvorima financiranja, odnosno koliko se dio dugotrajne imovine financira iz vlastitog kapitala i rezerva. Kod stupnja pokrića II izračunava se koliko se dugotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora financiranja, odnosno koliko se dugotrajne imovine financira iz kapitala i rezerva te dugoročnih obveza. Stupanj pokrića II trebao bi biti veći od 1 te bi navedeno značilo da se dio dugoročnih izvora iskorištava za financiranje kratkotrajne imovine.

4.3. Pokazatelji aktivnosti

„Pokazatelji aktivnosti poznati su pod nazivom koeficijent obrta koji se izračunavaju kao omjeri prometa (prihoda) i prosječnog stanja određenih dijelova imovine.²⁸“ Drugim riječima, pokazatelji aktivnosti pružaju informacije o brzini cirkuliranja imovine društva. Najčešće korišteni pokazatelji iz skupine aktivnosti su koeficijent obrta ukupne imovine, koeficijent obrta kratkotrajne imovine, koeficijent obrta potraživanja i trajanje naplate potraživanja u danima.

Tablica 7: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 51

Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje koliko se puta obrnula ukupna imovina, odnosno koliko se kuna ukupnih prihoda ostvarilo na 1 kunu ukupne imovine. Poželjno je da dobivena vrijednost bude što veća.

²⁸ Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 50

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine stavlja u odnos ukupne prihode i kratkotrajnu imovinu. Navedeni pokazatelj daje informaciju koliko se kuna ukupnih prihoda ostvarilo na 1 kunu kratkotrajne imovine. Jednako kao i kod koeficijenta obrta ukupne imovine, poželjno je da dobivena vrijednost bude što veća.

Koeficijent obrta potraživanja služi za izračunavanje prosječnog broja dana naplate potraživanja. Koeficijent obrta potraživanja trebao bi biti što veći, a vrijeme vezivanja u danima što kraće. Ako je obrt veći, a dani vezivanja manji, brže se okreću potraživanja te se samim time brže dolazi do novaca.²⁹

4.4. Pokazatelji ekonomičnosti

„Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda te se pomoću njih ocjenjuje koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda, stoga predstavljaju mjeru djelotvornosti poslovanja.³⁰“ Pokazatelji ekonomičnosti koji se najčešće izračunavaju su ekonomičnost ukupnog poslovanja, ekonomičnost poslovanja, ekonomičnost prodaje, ekonomičnost financiranja i ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti.

Tablica 8: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	Poslovni prihodi	Poslovni rashodi
Ekonomičnost prodaje	Prihodi od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	Ostali poslovni prihodi	Ostali poslovni rashodi

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 52

²⁹ Alpha capitalis: URL: <https://alphacapitalis.com/2018/02/19/financijski-omjeri-i-indikatori-likvidnost-zaduzenost-aktivnost/> (pristupljeno 23. kolovoza 2022.)

³⁰ Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 51

Ekonomičnost ukupnog poslovanja daje informaciju koliko posto su ostvareni ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda, odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu ukupnih rashoda. Poželjno je da vrijednost pokazatelja ekonomičnosti ukupnog poslovanja bude što veći.

Ekonomičnost poslovanja daje informaciju koliko je kuna poslovnih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu poslovnih rashoda. Poželjno je da vrijednost pokazatelja bude što veća.

Ekonomičnost prodaje daje informaciju koliko je kuna prihoda od prodaje ostvarilo društvo na 1 kunu rashoda od prodaje. Poželjno je da vrijednost pokazatelja bude što veća.

Ekonomičnost financiranja daje informaciju koliko je kuna financijskih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu financijskih rashoda. Poželjno je da vrijednost pokazatelja bude što veća.

Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti daje informaciju koliko je kuna ostalih poslovnih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu ostalih poslovnih rashoda. Poželjno je da vrijednost pokazatelja bude što veća.

4.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti odražavaju snagu zarade društva. Pokazatelji profitabilnosti obuhvaćaju neto maržu profita, bruto maržu profita, neto rentabilnost imovine, bruto rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitog kapitala.

Tablica 9: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto marža profita	Neto dobit + rashodi od kamata	Ukupni prihodi
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + rashodi od kamata	Ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + rashodi od kamata	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + rashodi od kamata	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala	Neto dobit	Kapital i rezerve

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 53

„Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Maržom profita ocjenjuje se koliko je poduzeće uspješno u zadržavanju ostvarenih ukupnih prihoda u obliku dobiti uvećane za rashode od kamata, tj. prikazuje koliko posto ostvarenih prihoda društvo zadržava u obliku zarada uvećanih za rashode od kamata. Također, maržu profita moguće je izračunati i tako da se u brojnik pokazatelja uključi samo neto dobit kada se pokazateljem ocjenjuje sposobnost poduzeća da upravlja svim aspektima poslovanja (teretom amortizacije, rashoda od kamata i poreza na dobit).³¹“

Neto marža profita pokazatelj je koji prikazuje koliko se posto ukupnog prihoda zadržava u društvu u obliku neto imovine uvećane za rashode od kamata.

Bruto marža profita pokazatelj je koji prikazuje koliko se posto ukupnog prihoda zadržava u društvu u obliku bruto dobiti uvećane za rashode od kamata.

„Pokazatelji rentabilnosti imovine izračunavaju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka (izvještaja o dobiti). Pokazateljem rentabilnosti ukupne imovine ocjenjuje se sposobnost poduzeća da ostvaruje povrate na temelju ukupno raspoloživih resursa odnosno da ostvaruje povrate za vlasnike svih oblika izvora financiranja imovine.“³²

Neto rentabilnost imovine pokazatelj je koji u omjer stavlja neto dobit uvećanu za rashode od kamata sa ukupnom imovinom društva. Navedeni pokazatelj prikazuje u kojem postotku neto dobit uvećana za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva.

Bruto rentabilnost imovine pokazatelj je koji u omjer stavlja bruto dobit uvećanu za rashode od kamata sa ukupnom imovinom društva. Navedeni pokazatelj prikazuje u kojem postotku bruto dobit uvećana za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva.

³¹ Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 52-53

³² Ibid, str. 53

Najznačajniji pokazatelj u skupini pokazatelja profitabilnosti je rentabilnost vlastitog kapitala. „Rentabilnost vlastitog kapitala primjenjuje se za ocjenu sposobnosti poduzeća da stvara povrate (prinose) za vlasnike vlastitog kapitala. Interpretira se kao postotak povrata vlasnicima na uložene izvore financiranja u jednoj godini.³³“

4.6. Pokazatelji investiranja

„Pomoću pokazatelja investiranja (engl. *investment ratios*) mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća.³⁴“

Za izračun pokazatelja iz skupine investiranja, osim podataka iz financijskih izvještaja, potrebni su i podaci o broju dionica i tržišnoj vrijednosti dionica. Najčešće se koriste sljedeći pokazatelji: dobit po dionici (EPS), dividenda po dionici (DPS), odnos isplate dividendi (DPR), odnos cijene i dobiti po dionici (P/E), ukupna rentabilnost dionice i dividendna rentabilnost dionice.

Tablica 10: **Pokazatelji investiranja**

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividenda po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	Dividenda po dionici (DPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 56

³³ Žager, K. et. al. (2020) Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 54

³⁴ Ibid, str. 55

Dobit po dionici (EPS) pokazatelj je na temelju kojega se izračunava dobit po jednoj dionici na način da se u odnos stavlja neto dobit i broj dionica.

Dividenda po dionici (DPS) predstavlja iznos koji glavna skupština društva odluči isplatiti dioničarima društva podijeljen s ukupnim brojem dionica društva.

Odnos isplate dividendi (DPR) stavlja u odnos dividende po dionici i dobit po dionici. Pokazatelj koji je veći od 1 prikazuje kako je u toj godini isplaćeno više dividendi nego što se ostvarilo neto dobiti. Iz toga proizlazi da se u toj godini uz cijelu neto dobit isplatila i zadržana dobit iz prethodnih razdoblja.

Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E) stavlja u omjer tržišnu cijenu dionice i dobit po dionici te navedeni pokazatelj prikazuje koliko je tržišna cijena dionice veća od dobiti po dionici.

Ukupna rentabilnost dionice daje nam informaciju o udjelu dobiti po dionici u tržišnoj cijeni dionice te se navedeni pokazatelj izražava u postotku.

Dividendna rentabilnost dionice daje informacije o udjelu dividende po dionici u tržišnoj cijeni dionice.

5. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA POMOĆU FINANCIJSKIH POKAZATELJA ZA DRUŠTVO PLODINE D.D.

Analiza financijskih izvještaja provodi se na najčešće na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Analiza financijskih izvještaja daje informacije o tome posluje li društvo ekonomično, profitabilno i likvidno te koliko je zaduženo. Na temelju tih informacija menadžment dobiva podatke na temelju kojih donosi poslovne odluke.

„Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste pri provedbi analize financijskih izvještaja jesu:

- Komparativni financijski izvještaji koji omogućuju uočavanje promjena tijekom vremena (više obračunskih razdoblja) te uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa
- Strukturni financijski izvještaji koji omogućuju uvid u strukturu
- Analiza pomoću pokazatelja.“³⁵

U nastavku će biti provedena analiza financijskih izvještaja pomoću pokazatelja za društvo Plodine d.d.

5.1. Općenito o društvu Plodine d.d.

Društvo Plodine d.d. osnovano je 1993. godine u Rijeci te je tamo otvoren i prvi prodajni centar. Jedini osnivač i dioničar društva je gospodin Mile Čurković. Osnovna djelatnost Društva u najvećoj mjeri odnosi se na maloprodaju. Društvo je na dan 31.12.2021. godine imalo 107 maloprodajnih lanaca. Ostale djelatnosti, kao što su primjerice transport, ugostiteljstvo i slično, imaju vrlo mali udio u odnosu na osnovnu djelatnost. Društvo je na dan 31.12.2021. godine zapošljavalo 4050 radnika.

Najveći konkurenti Društvu su Konzum plus d.o.o., Kaufland Hrvatska k.d., LIDL Hrvatska d.o.o. k.d. i SPAR Hrvatska d.o.o.

³⁵ Žager, K. et. al. (2020.) Analiza financijskih izvještaja Zagreb, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 37.

5.2. Analiza pomoću financijskih pokazatelja

Analiza financijskih izvještaja pomoću pokazatelja koristi se kako bi se dobila potrebna podloga za donošenje poslovnih odluka. U nastavku je prikazana analiza pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, profitabilnosti i ekonomičnosti društva Plodine d.d. (u daljnjem tekstu Društvo).

5.2.1. Pokazatelji likvidnosti

U nastavku se prikazuju izračuni pokazatelja likvidnosti društva Plodine d.d. za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

Tablica 11: Pokazatelji likvidnosti Društva

Naziv pokazatelja	2019.	2020.	2021.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,02	0,04	0,01
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,11	0,13	0,1
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,55	0,57	0,63
Koeficijent financijske stabilnosti	1,29	1,3	1,24

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 17. srpnja 2022.)

Koeficijent trenutne likvidnosti 2021. godine pao je u odnosu na 2019. i 2020. godinu. Društvo ne može svojim novčanim sredstvima podmiriti svoje kratkoročne obveze.

Koeficijent ubrzane likvidnosti 2021. godine također je pao u odnosu na 2019. i 2020. godinu. Društvo ne može podmiriti svoje kratkoročne obveze brzo unovčivom imovinom (novcem i potraživanjima).

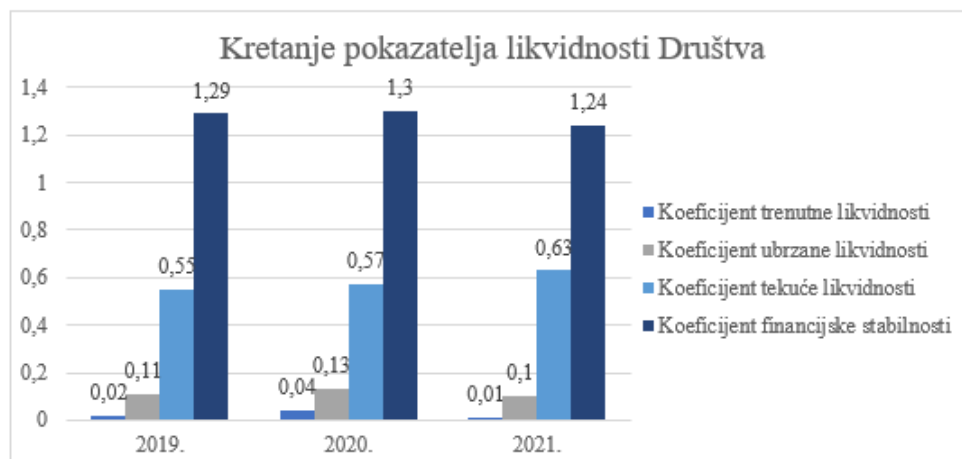
Koeficijent tekuće likvidnosti trebao bi biti barem dva. Iz tablice 11 vidljivo je da koeficijent tekuće likvidnosti raste iz godine u godinu, ali koeficijent je sve tri godine manji od jedan što ukazuje na moguće probleme pri podmirivanju svojih kratkoročnih obveza.

Koeficijent financijske stabilnosti prikazuje koliko se dugoročnih izvora financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine. Navedeni pokazatelj trebao bi biti manji od jedan jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz dugoročnih izvora.

U sve tri godine pokazatelj je veći od jedan što ukazuje na smanjenje likvidnosti i financijske stabilnosti, odnosno ukazuje na to da društvo dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora.

Pokazatelji likvidnosti u sve tri godine nisu na zadovoljavajućoj razini.

Graf 1: Kretanje pokazatelja likvidnosti Društva

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 25. kolovoza 2022.)

5.2.2. Pokazatelji zaduženosti

U nastavku se prikazuju izračuni pokazatelja zaduženosti društva Plodine d.d. za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

Tablica 12: Pokazatelji zaduženosti Društva

Naziv pokazatelja	2019.	2020.	2021.
Koeficijent zaduženosti	0,71	0,68	0,65
Koeficijent vlastitog financiranja	0,29	0,31	0,35
Koeficijent financiranja	2,49	2,18	1,85
Faktor zaduženosti	5,44	5,59	4,79
Stupanj pokrića I	0,37	0,41	0,47
Stupanj pokrića II	0,78	0,77	0,81

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 17. srpnja 2022.)

Koeficijent zaduženosti smanjuje se svake godine. Koeficijent zaduženosti trebao bi biti manji od 0,5. Navedeni pokazatelj sve tri godine veći je od 0,5 što nam govori da se društvo financira većim dijelom iz tuđih izvora, odnosno 2021. godine iz tuđih izvora financiralo se 65%.

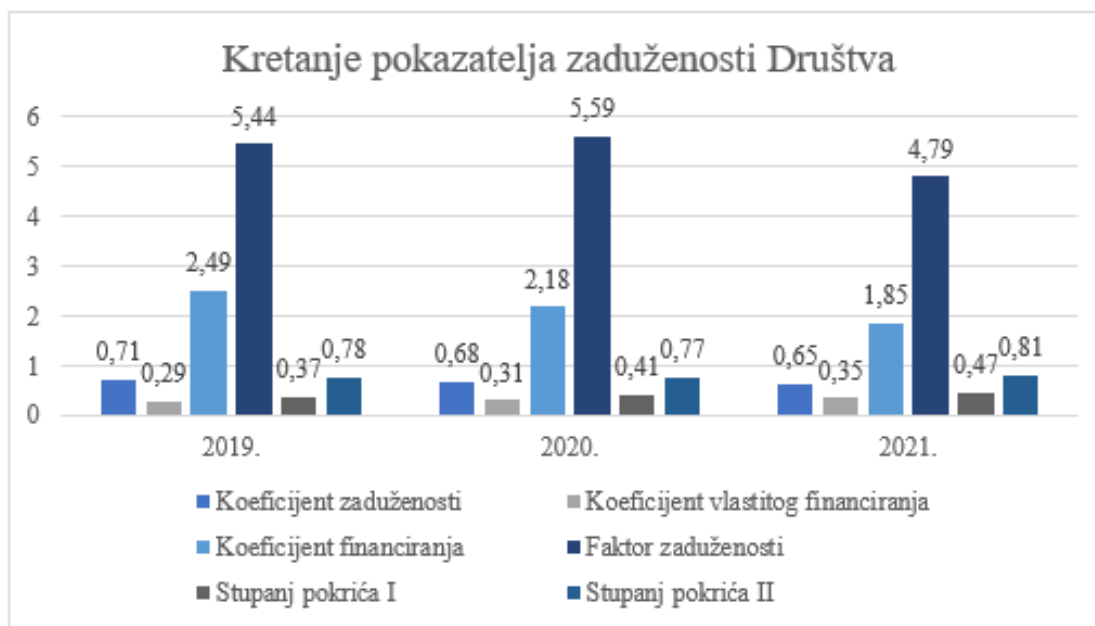
Koeficijent vlastitog financiranja govori nam koliko se društvo financira iz vlastitih izvora. Navedeni pokazatelj u sve tri godine raste, a 2021. godine društvo se 35% financiralo iz vlastitih izvora.

Koeficijent financiranja prikazuje odnos duga i kapitala, odnosno odnos vlastitih i tuđih izvora financiranja. Navedeni pokazatelj trebao bi biti manji od jedan. Ukoliko je pokazatelj veći od jedan, društvo se u većem dijelu financira iz tuđih izvora. Da se društvo Plodine d.d. većim dijelom financira iz tuđih izvora, vidljivo je u tablici 12 gdje su koeficijenti financiranja u sve tri godine veći od jedan, ali se smanjuje svake godine.

Faktor zaduženosti odražava broj godina potrebnih za pokriće postojećih obveza uz pretpostavku da se poslovanje nastavi s jednakim pozitivnim rezultatima. Njegova gornja granica je 5 godina, što znači da ukoliko je ovaj pokazatelj veći od pet isto ukazuje da je neko društvo prezaduženo. Iz tablice 12 vidljivo je da je faktor zaduženosti 2021. godine pao ispod 5 što je zadovoljavajuće.

Stupanj pokrića I u sve tri godine je manji od jedan što nam govori da je Društvo svoju dugotrajnu imovinu većinom financiralo iz tuđih izvora financiranja. Jednako tako, i pokazatelj stupanj pokrića II manji je od jedan u sve tri godine. Njegova vrijednost bi trebala biti veća od 1, jer dio dugoročnih izvora mora biti korišten za financiranje kratkotrajne imovine (zlatno pravilo financiranja).

Graf 2: Kretanje pokazatelja zaduženosti

Izvor: Izrada autora na temelju finansijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 25. kolovoza 2022.)

5.2.3. Pokazatelji aktivnosti

U nastavku se prikazuju izračuni pokazatelja aktivnosti društva Plodine d.d. za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

Tablica 13: Pokazatelji aktivnosti Društva

Naziv pokazatelja	2019.	2020.	2021.
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,58	1,55	1,61
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	7,3	6,89	6,66
Koeficijent obrta potraživanja	37,06	37,14	40,20
Koeficijent naplate potraživanja u danima (365)	8,7	8,4	7,66

Izvor: Izrada autora na temelju finansijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 17. srpnja 2022.)

Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje kako je Društvo u 2021. godini ostvarilo 1,61 kunu prihoda na 1 kunu ukupne imovine. Pokazatelj je porastao u odnosu na 2020. godinu kada je iznosio 1,55 i u odnosu na 2019. godinu kada je iznosio 1,58. Što je pokazatelj veći to je bolje jer to znači da društvo funkcionalnije koristi svoju imovinu.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine prikazuje da je društvo u 2021. godini ostvarilo 6,66 kuna prihoda na 1 kunu kratkotrajne imovine. Navedeni pokazatelj smanjio se u odnosu na 2019. i 2020. godinu.

Koeficijent naplate potraživanja u danima 2021. godine iznosi 7,66 što znači da društvo naplati svoja potraživanja za 7,66 dana. Pokazatelj se smanjio u odnosu na prethodne dvije godine što znači da u 2021. godini brže naplaćuje svoja potraživanja.

Graf 3: Kretanje pokazatelja aktivnosti

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 17. srpnja 2022.)

5.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti

U nastavku se prikazuju izračuni pokazatelja ekonomičnosti društva Plodine d.d. za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

Tablica 14: **Pokazatelji ekonomičnosti Društva**

Naziv pokazatelja	2019.	2020.	2021.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,04	1,05	1,07
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	1,04	1,05	1,07
Ekonomičnog financiranja	0,11	0,14	0,16

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 17. srpnja 2022.)

Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja u sve tri godine veći je od jedan što znači da je Društvo u sve tri godine ostvarilo dobit. Društvo je najveću dobit ostvarilo 2021. godine. Što je veća vrijednost ovog pokazatelja to je povoljnije za društvo jer to pokazuje da društvo stvara više ukupnih prihoda po jedinici ukupnog rashoda. Ekonomičnost ukupnog poslovanja je zadovoljavajuća.

Pokazatelj ekonomičnosti poslovanja (prodaje) jednak je kao i pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja što znači da Društvo na 1 kunu poslovnih rashoda ostvari 1,07 kuna poslovnih prihoda u 2021. godini.

Pokazatelji ekonomičnog financiranja u sve tri godine manji su od jedan što ukazuje na to da su financijski rashodi veći od financijskih prihoda, odnosno da Društvo na 1 kunu financijskih rashoda ostvari 0,16 kuna financijskih prihoda u 2021. godini.

Pokazatelji ekonomičnosti su zadovoljavajući jer društvo svake godine ostvaruje dobitak.

5.2.5. Pokazatelji profitabilnosti

U nastavku se prikazuju izračuni pokazatelja profitabilnosti društva Plodine d.d. za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

Tablica 15: **Pokazatelji profitabilnosti Društva**

Naziv pokazatelja	2019.	2020.	2021.
Neto marža profita	3,04%	3,54%	5,10%
Bruto marža profita	3,77%	4,38%	6,27%
Neto rentabilnost imovine	4,73%	5,32%	7,73%
Bruto rentabilnost imovine	5,86%	6,57%	9,51%
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	16,56%	16,95%	22,09%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 04. rujna 2022.)

Neto profitna marža u 2021. godini prokazuje da je društvu ostalo 5,10% neto dobiti uvećano za rashode od kamata u odnosu na ukupne prihode. Iz tablice 15 vidljivo je kako je pokazatelj značajno porastao u odnosu na 2019. i 2020. godinu.

Bruto profitna marža 2021. godine iznosi 6,27%, što znači da je društvu ostalo 6,27% bruto dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na ukupne prihode. Jednako kao i neto profitna marža, pokazatelj bruto profitna marža porastao je u odnosu na 2019. i 2020. godinu.

Neto rentabilnost imovine 2021. godine iznosi 7,73%, što znači da 7,73% neto dobiti uvećane za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva.

Bruto rentabilnost imovine 2021. godine iznosi 9,51%, što znači da 9,51% bruto dobiti uvećane za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva.

Rentabilnost vlastitog kapitala pokazuje kako je u 2021. godini neto dobit u ukupnom kapitalu 22,09%.

Pokazatelji profitabilnosti na zadovoljavajućoj su razini kroz sve tri promatrane godine. Vidljivo je i da su se pokazatelji povećavali svake godine.

6. USPOREDBA POKAZATELJA DRUŠTVA PLODINE D.D. S ODABRANIM KONKURENTSKIM DRUŠTVIMA

Da bi pokazatelji dali kvalitetnije informacije potrebno ih je usporediti s pokazateljima drugih društava koji posluju u istom sektoru i približno su jednake veličine. U nastavku je prikazana usporedba pokazatelja vodećih maloprodajnih lanaca u Republici Hrvatskoj, a to su Kaufland Hrvatska k.d., LIDL Hrvatska d.o.o. k.d. i SPAR Hrvatska d.o.o.

6.1. Usporedba pokazatelja likvidnosti

U nastavku je prikazana usporedba pokazatelja likvidnosti društva Plodine d.d. s odabranim konkurentskim društvima.

Tablica 16: Usporedba pokazatelja likvidnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021. godine

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI												
NAZIV POKAZATELJA	Plodine			Spar			Kaufland			Lidl		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.
Trenutna likvidnost	0,02	0,04	0,01	0,12	0,07	0,04	0,28	0,99	0,37	0,50	0,52	0,50
Ubrzana likvidnost	0,11	0,13	0,10	0,31	0,26	0,21	0,42	1,11	0,49	0,59	0,55	0,53
Tekuća likvidnost	0,55	0,57	0,63	0,78	0,81	0,62	1,42	1,83	1,23	1,02	1,08	0,93
Koeficijent financijske stabilnosti	1,29	1,30	1,24	1,15	1,14	1,28	0,93	0,85	0,96	1,00	1,05	1,11

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Koeficijent trenutne likvidnosti prikazuje koliko društvo može podmiriti svoje kratkoročne obveze iz najlikvidnijeg sredstva – novca. Pokazatelj trenutne likvidnosti u pravilu bi trebao biti u rasponu od 0,1 do 0,3. Iz tablice 16 vidljivo je kako društvo Plodine u sve tri godine ne zadovoljava kriterije kao ni društvo Spar kojemu se navedeni pokazatelj smanjivao svake godine. Pokazatelj trenutne likvidnosti kod društva Kaufland i društva Lidl na zadovoljavajućoj je razini s sve tri godine.

Koeficijent ubrzane likvidnosti daje nam informaciju može li društvo podmiriti svoje kratkoročne obveze svojom brzo unovčivom imovinom – novcem i kratkotrajnim potraživanjima. Navedeni pokazatelj trebao bi iznositi 1,00 ili više. Na temelju podataka iz tablice 16 može se vidjeti da su pokazatelji ubrzane likvidnosti kod sva četiri društva manji od 1,00 što znači da društva ne mogu podmiriti svoje kratkoročne obveze novcem i kratkotrajnim potraživanjima. Najveći pokazatelj imalo je društvo Kaufland koji je 2020. iznosio 1,11, ali navedeni pokazatelj već se iduće godine značajno smanjio.

Najniži pokazatelj imalo je društvo Plodine te je 2021. godine iznosio 0,10 (2020. godine 0,13, 2019. godine 0,11).

Koeficijent tekuće likvidnosti daje podatak o tome može li društvo podmiriti svoje kratkoročne obveze iz ukupne kratkotrajne imovine. Navedeni pokazatelj trebao bi biti 2 ili veći od 2. Sva promatrana društva imaju navedeni pokazatelj manji od 2. Najbliže postavljenoj mjeri je i ovoga puta društvo Kaufland čiji je koeficijent tekuće likvidnosti 2021. godine iznosio 1,23 (2020. godine 1,83 i 2019. godine 1,42). Ostala društva u 2021. godini ne mogu podmiriti sve svoje kratkoročne obveze iz svoje ukupne kratkotrajne imovine.

Koeficijent financijske stabilnosti daje podatak koliko se dugoročnih izvora financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine te bi trebao biti manji od 1. Navedeni pokazatelj kod društava Plodine, Spar i Lidl veći su od 1 što znači da društva dio svoje dugotrajne imovine financiraju iz kratkoročnih izvora. Kod društva Kaufland, pokazatelj je sve tri godine ispod 1, ali je 2021. godine blizu gornje granice te iznosi 0,96.

Na temelju izračunatih pokazatelja likvidnosti možemo zaključiti kako društvo Plodine ima najniže pokazatelje likvidnosti u odnosu na ostala promatrana društva. Društvo Plodine u 2021. godini imalo je značajnija ulaganja u dugotrajnu materijalnu, odnosno u zemljišta i supermarkete. Prema podacima iz bilješki dovršeno je i stavljeno u uporabu deset supermarketa. Najlikvidnije od promatranih društava je društvo Kaufland.

6.2. Usporedba pokazatelja zaduženosti

U nastavku je prikazana usporedba pokazatelja zaduženosti društva Plodine d.d. s odabranim konkurentskim društvima.

Tablica 17: **Usporedba pokazatelja zaduženosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.**

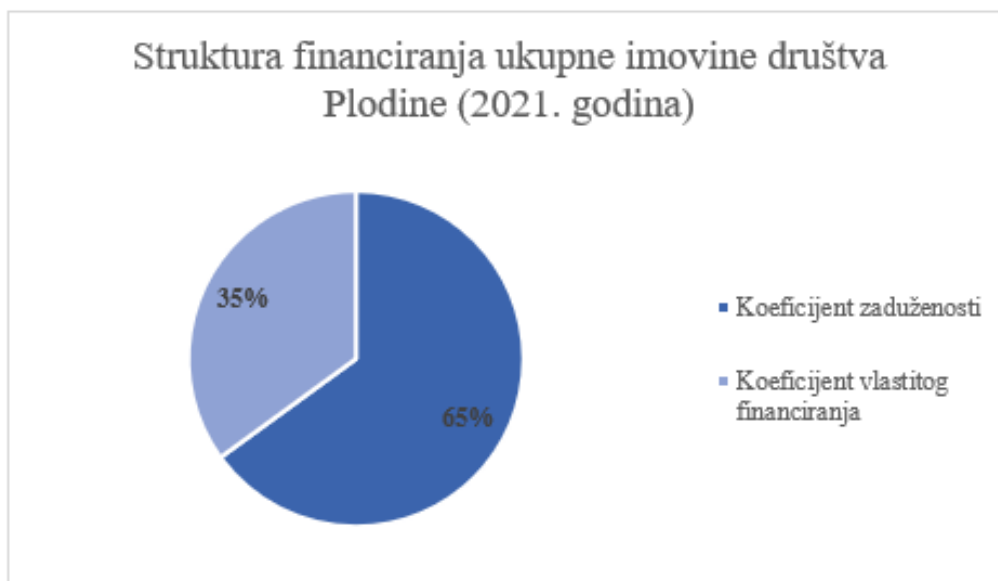
POKAZATELJI ZADUŽENOSTI												
NAZIV POKAZATELJA	Plodine			Spar			Kaufland			Lidl		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.
Koeficijent zaduženosti	0,71	0,68	0,65	0,79	0,80	0,78	0,29	0,34	0,30	0,35	0,41	0,54
Koeficijent vlastitog financiranja	0,29	0,31	0,35	0,21	0,20	0,22	0,71	0,66	0,70	0,65	0,59	0,46
Koeficijent financiranja	2,49	2,18	1,85	3,63	3,88	3,43	0,41	0,51	0,44	0,53	0,60	1,02
Faktor zaduženosti	4,33	3,79	3,31	-2,05	-2,08	-2,09	-1,62	-2,86	-2,53	2,64	1,79	1,94
Stupanj pokrića I	0,37	0,41	0,47	0,27	0,26	0,28	0,90	0,92	0,87	0,81	0,72	0,57
Stupanj pokrića II	0,78	0,77	0,81	0,87	0,88	0,78	1,07	1,17	1,04	1,00	0,95	0,90

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Koeficijent zaduženosti i koeficijent financiranja prikazuju u kojem se omjeru ukupna imovina financira iz tuđih i vlastitih izvora financiranja. Koeficijent zaduženosti u pravilu bi trebao biti manji od 0,5, a koeficijent vlastitog financiranja veći od 0,5.

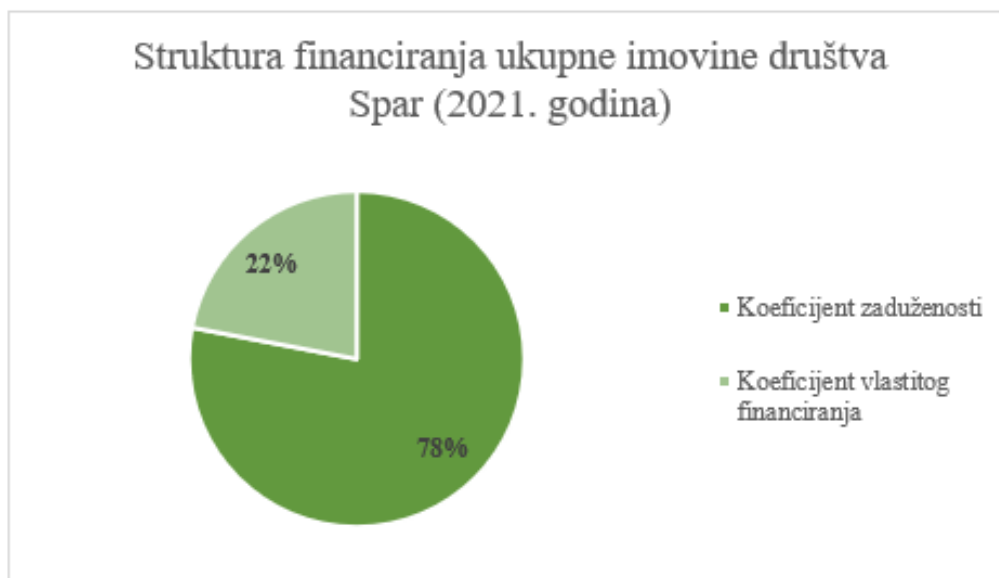
Iz tablice 17 vidljivo je da društvo Plodine 65% svoje ukupne imovine financira iz tuđih izvora financiranja, a ostatak iz vlastitih izvora financiranja. Kod društva Spar izvor financiranja iz tuđih izvora još je viši nego kod društva Plodine, odnosno društvo Spar koristi 78% tuđih izvora financiranja. Koeficijent zaduženosti kod navedena dva društva smanjio se u odnosu na 2020. godinu kada je navedeni pokazatelj za društvo Plodine iznosio 0,68 te za Spar 0,80. Društvo Kaufland ukupnu imovinu u 2021. godini financira 70% iz vlastitih izvora financiranja. Financiranje vlastitim izvorima povećalo se u odnosu na 2020. godinu. Društvo Lidl 2019. i 2020. godine za financiranje ukupne imovine koristilo u većoj mjeri vlastite izvore financiranja (2019. godine 0,65 te 2020. godine 0,59). Koeficijent vlastitog financiranja u 2021. godini pao je na 0,46, odnosno 2021. godine društvo Lidl je koristilo 54% tuđih izvora za financiranje ukupne imovine. Struktura financiranja ukupne imovine svih društava za 2021. godinu prikazana je u grafovima 2, 3, 4 i 5.

Graf 4: Struktura financiranja ukupne imovine društva Plodine 2021. godine

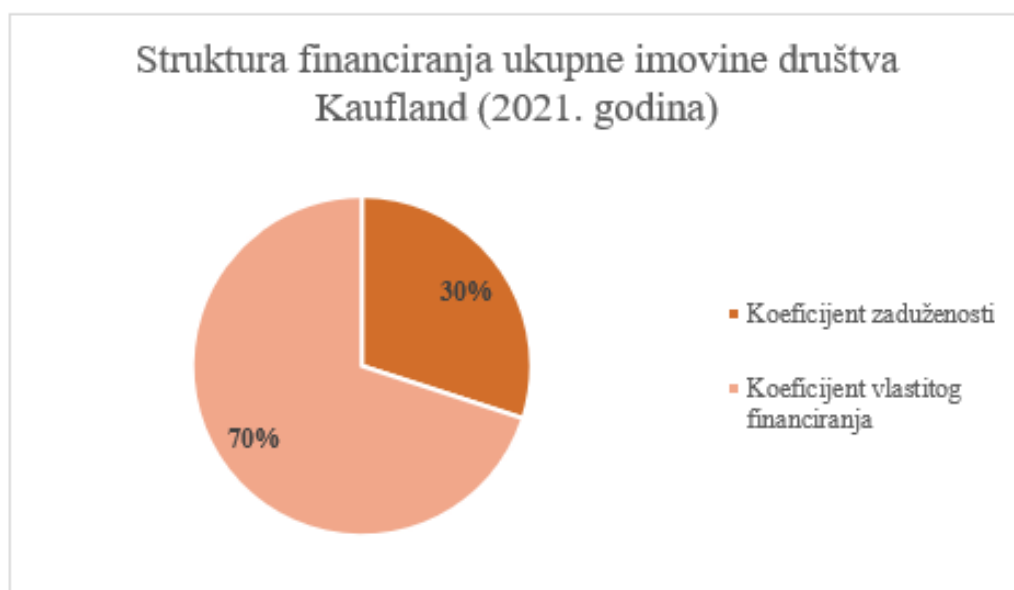
Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Graf 5: Struktura financiranja ukupne imovine društva Spar 2021. godine

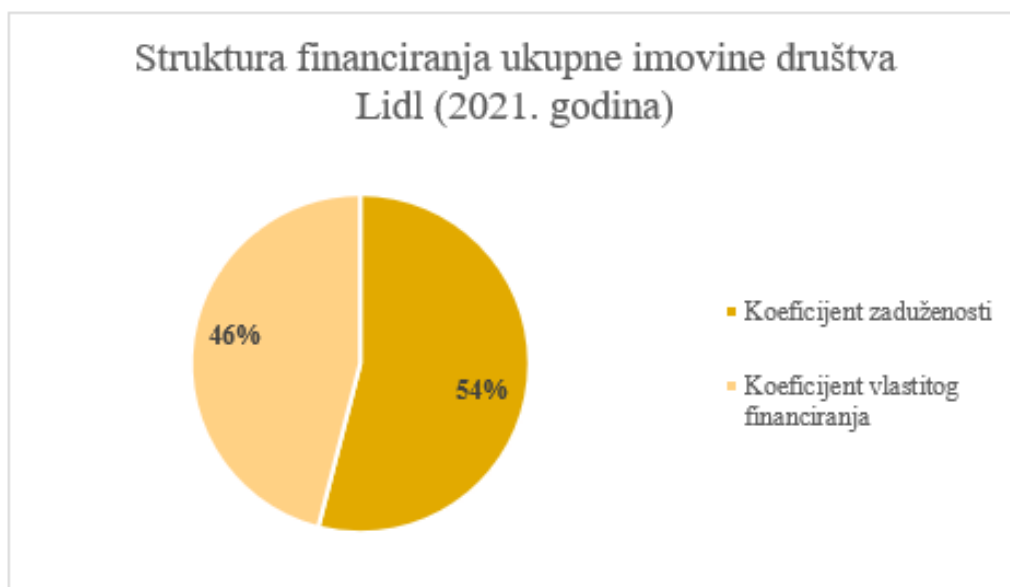
Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Graf 6: Struktura financiranja ukupne imovine društva Kaufland 2021. godine

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Graf 7: Struktura financiranja ukupne imovine društva Lidl 2021. godine

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Koeficijent financiranja zapravo jednako kao i koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja prikazuje odnos financiranja iz tuđih izvora i vlastitog kapitala. Ako je vrijednost pokazatelja veća od 1, društvo više koristi tuđe izvore financiranja. Pokazatelj kod društava Plodine, Spar i Lidl u 2021. godini veći je od 1.

Faktor zaduženosti daje nam informaciju o tome koliko je godina potrebno da se iz zadržane dobiti uvećane za troškove amortizacije podmire ukupne obveze društva. Kontrolna mjera za ovaj pokazatelj je 5 godina. Faktor zaduženosti kod društva Plodine i Lidl manji su od 5, odnosno društva mogu podmiriti svoje ukupne obveze unutar 5 iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju. Društva Spar i Kaufland imaju iskazan pokazatelj s negativnim predznakom jer nemaju zadržane dobiti već prenesene gubitke.

Stupanj pokrića I u sve tri godine kod svih odabranih društava manji je od jedan što nam govori da je društva svoju dugotrajnu imovinu većinom financiralo iz tuđih izvora financiranja. Stupanj pokrića II veći je od jedan jedino kod društva Kaufland. Njegova vrijednost bi trebala biti veća od 1, jer dio dugoročnih izvora mora biti korišten za financiranje kratkotrajne imovine

6.3. Usporedba pokazatelja aktivnosti

U nastavku je prikazana usporedba pokazatelja likvidnosti društva Plodine d.d. s odabranim konkurentskim društvima.

Tablica 18: Usporedba pokazatelja aktivnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.

POKAZATELJI AKTIVNOSTI												
NAZIV POKAZATELJA	Plodine			Spar			Kaufland			Lidl		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,56	1,50	1,52	1,58	1,62	1,67	1,22	1,05	1,16	1,29	1,34	1,35
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	7,28	6,34	6,16	6,88	6,46	7,74	5,70	3,71	5,58	6,51	7,34	7,26
Koeficijent obrta potraživanja	37,06	37,14	40,20	26,45	25,47	25,52	60,24	58,72	55,55	76,42	290,73	204,72
Koeficijent naplate potraživanja u danima (365)	9,85	9,83	9,08	13,80	14,33	14,30	6,06	6,22	6,57	4,78	1,26	1,78

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje koliko se puta obrnula ukupna imovina. Društvo Plodine je u 2021. godini na 1 kunu ukupne imovine ostvarilo 1,52 kune ukupnih prihoda. Kod društva Spar navedeni pokazatelj je rastao kroz sve tri godine te je 2021. godine ostvareno 1.67 kuna ukupnih prihoda na 1 kunu ukupne imovine. Društvo Kaufland i društvo Lidl imaju manje obrtaje ukupne imovine u odnosu na društva Plodine i Spar, ali su na zadovoljavajućoj razini.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine daje informaciju koliko se kuna ukupnih prihoda ostvarilo na 1 kunu kratkotrajne imovine. Društvo Spar, kao i kod koeficijenta obrta ukupne imovine, ostvarilo je najveći obrtaj u 2021. godini, odnosno na 1 kunu kratkotrajne imovine ostvarilo je 7,74 kune ukupnih prihoda. Kod društva Spar vidljiv je značajniji rast navedenog koeficijenta u odnosu na prethodnu 2020. godinu. Najniži obrtaj kratkotrajne imovine u 2021. godini ostvarilo je društvo Kaufland kada je na 1 kunu kratkotrajne imovine ostvarilo 5,58 kuna ukupnih prihoda. Kod društva Plodine vidljiv je značajniji pad koeficijenta kroz sve tri godine.

Koeficijent naplate potraživanja u danima prikazuje u koliko dana društvo naplati svoja potraživanja, odnosno u koliko dana se potraživanja pretvaraju u najlikvidniju imovinu – novac. Sva četiri društva u dosta kratkom razdoblju naplaćuju svoja potraživanja što je i očekivano s obzirom na to da obavljaju djelatnost trgovine na malo. Najveći pokazatelj u 2021. godini ostvarilo je društvo Spar kojemu treba 14,30 dana da naplati svoja potraživanja. Najmanji pokazatelj ima društvo Lidl koji svoja potraživanja naplati za 1,78 dana.

S obzirom na to da se promatrana društva bave trgovinskom djelatnošću, nije čudno da su pokazatelji aktivnosti na zadovoljavajućoj razini, odnosno više obrću svoju imovinu, posebno kratkotrajnu imovinu. Jednako tako, naplata potraživanja vrši se u vrlo kratkom vremenskom razdoblju jer se prodaja odvija u maloprodajnim trgovinama.

6.4. Usporedba pokazatelja ekonomičnosti

U nastavku je prikazana usporedba pokazatelja ekonomičnosti društva Plodine d.d. s odabranim konkurentskim društvima.

Tablica 19: **Usporedba pokazatelja ekonomičnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.**

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI												
NAZIV POKAZATELJA	Plodine			Spar			Kaufland			Lidl		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,04	1,05	1,07	0,99	0,99	1,00	1,02	1,00	1,02	1,08	1,06	1,08
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	1,04	1,05	1,07	1,00	1,00	1,01	1,04	1,04	1,07	1,08	1,07	1,08
Ekonomičnost financiranja	0,11	0,14	0,16	0,04	0,07	0,05	0,74	0,50	0,34	0,33	0,25	0,59

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Ekonomičnost ukupnog poslovanja daje informaciju koliko je kuna ukupnih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu ukupnih rashoda. Iz tablice 19 vidljivo je da najviše ukupnih prihoda na 1 kunu ukupnih rashoda ostvaruju društva Lidl i Plodine. Društvo Spar 2019. i 2020. godine ostvarilo je 0,99 kuna ukupnih prihoda na 1 kunu ukupnih rashoda. U 2021. godini navedeni pokazatelj porastao je na 1, odnosno na 1 kunu ukupnih prihoda društvo je ostvarilo 1 kunu ukupnih rashoda.

Ekonomičnost poslovanja (prodaje) prikazuje koliko je kuna poslovnih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu poslovnih rashoda. Sva četiri promatrana društva u 2021. godini imaju navedeni pokazatelj veći od 1. Ponovno je društvo Lidl na vodećoj razini te se na 1 kunu poslovnih rashoda ostvaruje 1,08 kuna poslovnih prihoda. Potrebno je istaknuti društvo Plodine čiji pokazatelj u 2021. godini iznosi 1,07 te je porastao u odnosu na 2019. i 2020. godinu (2019. godine 1,04 te 2020. godine 1,05).

Ekonomičnost financiranja prikazuje koliko je kuna financijskih prihoda ostvarilo društvo na 1 kunu financijskih rashoda. U 2021. godini najviše financijskih prihoda na 1 kunu financijskih rashoda ostvarilo je društvo Lidl, kada je pokazatelj iznosio 0,59. Pokazatelj ekonomičnosti financiranja kod društva Plodine iznosi 0,16 što znači da je društvo ostvarilo 0,16 kuna financijskih prihoda na 1 kunu poslovnih rashoda.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja i prodaje kod sva četiri promatrana društva je zadovoljavajuća. Vrijednost pokazatelja gotovo kod svih društava u sve tri promatrane godine veća je od 1 što ukazuje da su društva ostvarila više prihoda od rashoda, odnosno da su poslovala s dobiti.

Ekonomičnost financiranja manja je od 1 što ukazuje na to da su društva ostvarila veće financijske rashode od prihoda. S obzirom na to da se financijski prihodi i rashodi ne odnose na obavljanje primarne djelatnosti, za očekivati je da će navedeni pokazatelji biti manji od 1.

6.5. Usporedba pokazatelja profitabilnosti

U nastavku je prikazana usporedba pokazatelja profitabilnosti društva Plodine d.d. s odabranim konkurentskim društvima.

Tablica 20: Usporedba pokazatelja profitabilnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI												
NAZIV POKAZATELJA	Plodine			Spar			Kaufland			Lidl		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.
Neto marža profita	3,04%	3,54%	5,10%	-0,55%	-0,50%	0,27%	1,51%	-0,51%	2,08%	6,21%	4,75%	6,00%
Bruto marža profita	3,77%	4,38%	6,27%	-0,55%	-0,90%	0,48%	1,51%	-0,14%	2,08%	7,06%	5,90%	7,27%
Neto rentabilnost imovine	4,73%	5,32%	7,73%	-0,87%	-0,81%	0,46%	1,84%	-0,53%	2,41%	8,00%	6,34%	8,08%
Bruto rentabilnost imovine	5,86%	6,57%	9,51%	-0,87%	-1,46%	0,80%	1,84%	-0,15%	2,41%	9,09%	7,89%	9,79%
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	16,56%	16,95%	22,09%	-4,19%	-4,13%	2,12%	2,62%	-0,81%	3,49%	12,26%	10,23%	16,97%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja dostupnih na stranici Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Neto profitna marža u 2021. godini prokazuje da je društvo Lidl ostvarilo najviše neto dobiti uvećano za rashode od kamata u odnosu na ukupne prihode, odnosno 6,00%. Društvo Plodine slijedi odmah nakon te je u 2021. godini ostvarilo 5,10% neto dobiti uvećano za rashode od kamata u odnosu na ukupne prihode. Iz tablice je vidljivo kako je pokazatelj neto profitne marže kod društva Plodine rastao kroz svaku promatranu godinu. Najniži pokazatelj vidljiv je kod društva Spar. U 2019. i 2020. godini društvo Spar poslovalo je s gubitkom. Jednako tako, društvo Kaufland poslovalo je s gubitkom u 2020. godini, ali je pokazatelj značajno porastao u 2021. godini.

Najveću bruto profitnu maržu u 2021. godini ostvarilo je ponovno društvo Lidl kada je društvu ostalo 7,27% bruto dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na ukupne prihode. Jednako kao i kod neto profitne marže, nakon društva Lidl najveću bruto profitnu maržu ostvarilo je društvo Plodine te je navedeni pokazatelj u 2021. godini iznosio 6,27%.

Neto rentabilnost imovine prikazuje koliko posto neto dobiti uvećane za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva. Najveći udio neto dobiti uvećane za rashode od kamata u ukupnoj imovini u 2021. godini ima društvo Lidl kada je pokazatelj iznosio 8,08%, a društvo Plodine zauzima drugo mjesto. Pokazatelj neto rentabilnosti imovine društva Plodine rastu kroz sve tri godine.

Bruto rentabilnost imovine prikazuje udio bruto dobiti uvećane za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva. Najveće pokazatelje u 2021. godini ponovno imaju društva Lidl i Plodine. U društvu Lidl u 2021. godini 9,79% bruto dobiti uvećane za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva, a kod društva Plodine navedeni pokazatelj iznosi 9,51%.

Rentabilnost vlastitog kapitala najvažniji je pokazatelj iz skupine profitabilnosti jer on pokazuje postotak povrata vlasnicima na uložene izvore financiranja u jednoj godini. U 2021. godini najveći postotak povrata vlasnicima ostvarilo je društvo Plodine kada je pokazatelj iznosio 22,09%. Pokazatelj je značajno porastao u odnosu na 2019. i 2020. odinu.

Pokazatelji profitabilnosti u 2021. godini zadovoljavajući su kod sva četiri promatrana društva. Društvo Spar i društvo Kaufland značajnije zaostaju za društvom Lidl i društvom Plodine kroz sve tri godine. Također, svi pokazatelji kod društva Plodine rastu iz godine u godinu. Društvo Spar nije ostvarilo zadovoljavajuće rezultate u 2019. i 2020. godini jer nije ostvarilo dobitak. Društvo Kaufland poslovalo je s gubitkom u 2020. godini. U 2021. godini društvo Kaufland ostvarilo je značajniji porast svih pokazatelja u skupini profitabilnosti.

7. ZAKLJUČAK

Temeljni financijski izvještaji daju nam informacije o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja društva. Kako bi se došlo do informacija o realnom stanju i poslovanju društva provodi se analiza financijskih izvještaja.

Analiza financijskih izvještaja provodi se kako bi se utvrdilo posluje li promatrano društvo sigurno i učinkovito, drugim riječima hoće li u budućnosti društvo moći podmirivati svoje obveze te posluje li društvo efikasno. Najznačajniji instrument analize financijskih izvještaja su financijski pokazatelji. Izračunom financijskih pokazatelja dobivamo informacije o likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti, ekonomičnosti poslovanja društva i slično.

Zbog velikog značaja trgovačkih lanaca za gospodarstvo Republike Hrvatske, trgovački lanci često su predmet provođenja raznih analiza u kojima se nastoji utvrditi stabilnost i uspješnost poslovanja. U ovom radu za analizu financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja odabrano je društvo Plodine d.d. Analizom su obuhvaćene tri godine, odnosno razdoblje od 2019. do 2021. godine. U analizi su korišteni pokazatelji iz skupine likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti. Što se tiče likvidnosti društva Plodine d.d. ona nije na zadovoljavajućoj razini u sve tri promatrane godine te društvo ne može svojom ukupnom kratkotrajnom imovinom podmiriti svoje kratkoročne obveze. Pokazatelji zaduženosti prikazuju da društvo Plodine d.d. u većoj mjeri koristi tuđe izvore za financiranje svoje imovine. Potrebno je naglasiti da se tuđi izvori financiranja smanjuju svake godine, a povećavaju se vlastiti izvori financiranja.

Podaci dobiveni iz analize društva Plodine d.d. pojedinačno ne govore baš mnogo te su iz tog razloga odabrana dodatna tri društva koja posluju u istom sektoru kako bi se mogla provesti usporedba pokazatelja, a to su Kaufland Hrvatska k.d., LIDL Hrvatska d.o.o. k.d. i SPAR Hrvatska d.o.o.

Iz usporedbe pokazatelja likvidnosti u 2021. godini jedino društvo Kaufland može podmiriti sve svoje kratkoročne obveze iz kratkotrajne imovine.

Usporedbom pokazatelja zaduženosti vidljivo je da društva Plodine i Spar za financiranje svoje ukupne imovine koriste više tuđe izvore financiranja nego vlastite izvore financiranja.

Za razliku od pokazatelja likvidnosti i pokazatelja zaduženosti, pokazatelji aktivnosti su na zadovoljavajućoj razini kod sva četiri promatrana društva. Oni pokazuju veliki obrtaj imovine, posebno kratkotrajne imovine što je razumljivo jer je riječ o maloprodajnim lancima. Jednako tako, naplata potraživanja obavlja se u vrlo kratkom vremenskom razdoblju. Analizom pokazatelja potraživanja se naplate unutar 15 dana. Najveće razdoblje naplate potraživanja ima društvo Spar (2021. godine 14, 30 dana, 2020. godine 14,33 dana), dok društvo Lidl gotovo odmah naplati svoja potraživanja (2021. godine 1,78 dana, 2020. godine 1,26 dan).

Pokazatelji ekonomičnosti poslovanja, odnosno prodaje na zadovoljavajućoj su razini kod svih promatranih društava. Najviše ostvarenih prihoda od prodaje na 1 kunu rashoda od prodaje u kroz sve tri ostvarilo je društvo Lidl. Društvo Plodine i Kaufland slijede odmah nakon, a društvo Spar je u 2019. i 2020. godini ostvarilo 1 kunu prihoda od prodaje na 1 kunu rashoda od prodaje.

Pokazatelji profitabilnosti za sve tri godine zadovoljavajući su kod društva Lidl i društva Plodine. Preostala dva društva u godina prije poslovala su s gubitkom, ali u 2021. godini su značajno porasla u odnosu na prethodne godine. Iako su značajnije porasli i dalje nisu sustigli razinu društva Lidl i društva Plodine.

Usporedbom pokazatelja društva Plodine s društvima Kaufland, Spar i Lidl može se zaključiti kako su pokazatelji likvidnosti i zaduženosti vrlo loši. Potrebno je uzeti u obzir i to da su tijekom 2021. godine imali značajnija ulaganja u dugotrajnu imovinu, odnosno u otvaranje novih maloprodajnih trgovina. S druge strane, pokazatelji ekonomičnosti, aktivnosti i profitabilnosti su vrlo dobri. Kao najvećeg konkurenta društvo Plodine može smatrati društvo Lidl. Kada se sagledaju svi pokazatelji, društvo Lidl ima najbolje pokazatelje, odnosno gotovo svi pokazatelji iz svih prethodno navedenih skupina pokazatelja na zadovoljavajućoj su razini ili vrlo blizu zadovoljavajuće razine.

Svakako, za još detaljniju analizu uspješnosti i stabilnosti poslovanja nije dovoljno koristiti samo analizu pomoću financijskih pokazatelja već i ostale modele analize kao što su primjerice horizontalna analiza, vertikalna analiza te analiza pomoću sustava pokazatelja.

LITERATURA

Knjige

1. Barbić, J. et al (2008). Korporativno upravljanje: osnove dobre prakse vođenja društva kapitala. Zagreb: HumCroma
2. Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
3. Belak, V. (2011). Poslovna forenzika i forenzično računovodstvo. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
4. Bešvir, B. (2008). Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
5. Cirkveni Filipović, T. (2016). Hrvatski računovodstveni sustav (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku) HSFI, MSFI, MRS, Tumačenja i ZOR s komentarom, VII. Izdanje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
6. Gibson, C. H. (2011). Financial Statement Analysis, 12th Edition. Canada: Cengage Learning
7. Gulin, D. et. al. (2004). Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i računovodstvenih djelatnika
8. Homles, G., Sugden, A., Gee, P. (2005). Interpreting Company Reports and Accounts, 9th Edition. Harlow: Pearson Education Limited
9. Petersen, C.V., Plenborg, T. (2012). Financial Statement Analysis, Essex, England: Pearson Education Limited
10. Tintor, J. (2009). Poslovna analiza. Zagreb: Masmedia
11. Ziegenbein, K. (2008). Kontroling 9. prerađeno i aktualizirano izdanje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
12. Žager, K., Žager, L. (2020). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Masmedia
13. Žager, K. et. al. (2020). Analiza financijskih izvještaja načela – postupci – slučajevi, četvrto izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
14. Žager, K. et. al. (2016). Računovodstvo I – Računovodstvo za neračunovođe. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

Internetske stranice

1. Addiko: URL: <https://www.addiko.hr/poduzetnici-financijska-pismenost/sto-su-pokazatelji-sigurnosti-i-zasto-su-vazni/> (pristupljeno 23.08.2022.)

2. Alpha capitalis: URL: <https://alphacapitalis.com/2018/02/19/financijski-omjeri-i-indikatori-likvidnost-zaduzenost-aktivnost/> (pristupljeno 23.08.2022.)
3. Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. Ekonomski pregled, 63(7-8). Raspoloživo na: URL: <https://hrcak.srce.hr/86495> (pristupljeno 04. rujna 2022. godine)
4. Fininfo: URL: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/plodine/Detaljno/280> (pristupljeno 17.7.2022.)
5. Kaufland: URL: <https://tvrtka.kaufland.hr/kaufland/nase-vrijednosti.html> (pristupljeno 31.08.2022.)
6. Lidl: URL: <https://tvrtka.lidl.hr/o-nama> (pristupljeno 31.08.2022.)
7. Plodine: URL: <https://www.plodine.hr/o-nama> (pristupljeno 17.7.2022.)
8. Spar: URL: <https://www.spar.hr/o-nama> (pristupljeno 31.08.2022.)

Članci

1. Cirkveni Filipović, T. (2022). Izvještaj o promjenama kapitala za 2021. godinu [Online]. Raspoloživo na: URL: <https://www.rrif.hr/clanak-21463/> (pristupljeno 08. kolovoza 2022.)
2. Jašić, T. (2017). Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja. Računovodstvo, revizija i financije [Online]. Raspoloživo na: URL: <http://www.rrif.hr> (pristupljeno 08. kolovoza 2022.)
3. Jurić, Đ. (2022). Sastavljanje Bilance na dan 31.12.2021. godine [Online]. Raspoloživo na: URL: <https://www.rrif.hr/clanak-21458/> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)
4. Jurić, Đ. (2022). Sastavljanje Računa dobiti i gubitka za 2021. godinu [Online]. Raspoloživo na: URL: <https://www.rrif.hr/clanak-21457/> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)
5. Marjanović Kavanagh, I. (2020). Bilješke uz financijske izvještaje za 2020. godinu za velike poduzetnike – novosti [Online]. Raspoloživo na: URL: <https://www.rrif.hr/clanak-20730/> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

6. Vuk, J. (2022). Izvještaj o novčanim tokovima za 2021. godinu [Online].
Raspoloživo na: URL: <https://www.rrif.hr/clanak-21462/> (pristupljeno 30. kolovoza 2022.)

Zakoni i pravilnici

1. Zakon o računovodstvu (NN br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20-
Ispravak)
2. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Nar. nov., br. 95/16.
i 144/20)

POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA

Graf 1: Kretanje pokazatelja likvidnosti Društva	33
Graf 2: Kretanje pokazatelja zaduženosti	35
Graf 3: Kretanje pokazatelja aktivnosti	36
Graf 4: Struktura financiranja ukupne imovine društva Plodine 2021. godine	42
Graf 5: Struktura financiranja ukupne imovine društva Spar 2021. godine	42
Graf 6: Struktura financiranja ukupne imovine društva Kaufland 2021. godine	43
Graf 7: Struktura financiranja ukupne imovine društva Lidl 2021. godine	43
Tablica 1: Altmanov Z – Score model	16
Tablica 2: Determinirane granice ocjene Altmanovog Z – Score modela	17
Tablica 3: Kralicekov DF – pokazatelj	18
Tablica 4: Vrijednosti DF – pokazatelja s pripadajućom ocjenom stabilnosti	19
Tablica 5: Pokazatelji likvidnosti	22
Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti	23
Tablica 7: Pokazatelji aktivnosti	25
Tablica 8: Pokazatelji ekonomičnosti	26
Tablica 9: Pokazatelji profitabilnosti	27
Tablica 10: Pokazatelji investiranja	29
Tablica 11: Pokazatelji likvidnosti Društva	32
Tablica 12: Pokazatelji zaduženosti Društva	33

Tablica 13: Pokazatelji aktivnosti Društva	35
Tablica 14: Pokazatelji ekonomičnosti Društva	37
Tablica 15: Pokazatelji profitabilnosti Društva	38
Tablica 16: Usporedba pokazatelja likvidnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021. godine	39
Tablica 17: Usporedba pokazatelja zaduženosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.	41
Tablica 18: Usporedba pokazatelja aktivnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.	44
Tablica 19: Usporedba pokazatelja ekonomičnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.	46
Tablica 20: Usporedba pokazatelja profitabilnosti odabranih maloprodajnih lanaca za razdoblje 2019. – 2021.	47
Slika 1: Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja	13
Slika 2: Du – Pontov sustav pokazatelja	16
Slika 3: Podjela financijskih pokazatelja	21